

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 81 · 13. mai
Sesjonen 2019–2020

Møte onsdag den 13. mai 2020 kl. 10.

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 81):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representanten Åsunn Lyngedal vil fremsette et representantforslag.

Åsunn Lyngedal (A) [10:00:32]: På vegne av Lene Vågslid, Martin Henriksen og meg selv ønsker jeg å framsette et forslag om raskt å få bygd fagskolen for brann og beredskap i Tjeldsund kommune.

Presidenten: Representanten Roy Steffensen vil fremsette et representantforslag.

Roy Steffensen (FrP) [10:01:03]: På vegne av stortingsrepresentantene Jon Georg Dale, Bård Hoksrud, Morten Stordalen, Tor André Johnsen, Helge André Njåstad, Terje Halleland og meg selv har jeg den glede å legge fram forslag om å sikre framdrift av prosjektet E39 Rogfast.

Presidenten: Representanten Audun Lysbakken vil framsette et representantforslag.

Audun Lysbakken (SV) [10:01:20]: På vegne av representantene Petter Eide, Nicholas Wilkinson og meg selv vil jeg framsette et forslag om begrensning av regjeringens fullmakter i smittevernloven.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:52]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Erna Solberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:02:14]: La meg først si at det er godt å se statsministeren tilbake i spørretimen. Sist gang var 11. mars, dagen før Norge stengte ned. Den gangen handlet det om kontroll med smitten, om fly som landet på Torp med passasjerer fra Nord-Italia, og om enkeltkommuner som begynte å ta barn ut av skoler og barnehager.

Det har vært to måneder som skriver seg inn i historien. Hvordan den historien vil se ut, må vi vente med å oppsummere, men jeg vil anerkjenne statsministerens tydelige lederskap fra 12. mars og utover, Stortingets evne til å fatte omfattende vedtak og også forbedre pakker, gjøre dem mer rettferdige ved behandling her, og ikke minst, det norske folks evne og vilje til å følge folkehelse råd, noen av dem svært inngripende. Da tenker jeg mest på dem som opplevde å miste arbeidet, og på våre barn og unge som ikke har fått sine normale tilbud som de har krav på.

Hovedutfordringen nå er dobbel: hindre at smitte igjen brer om seg – vi må leve med dette i kanskje opptil to år – og på den andre siden få hjulene i gang. Også her er utfordringen todelt: hvordan vi får folk tilbake i jobb, og hvordan vi hindrer at de som er i jobb, kan komme til å miste den. Ikke noe er viktigere. 390 000 er meldt utenfor arbeidsmarkedet, som arbeidssøkende og permitterte. Hovedoppgaven for politikken, i Stortinget og i fylker og kommuner, er å få folk tilbake i jobb. Men er det regjeringens prioritet? Spørsmålet melder seg når vi ser innretningen på det reviderte budsjettet, oppsummert ved det arbeidsministeren sa i går tidlig:

«Det å få veldig mange tilbake på jobb veldig raskt har lite for seg nå. Vi trenger også mer tid til å tenke over hva vi skal gjøre på lengre sikt, for vi vet lite om hvordan arbeidsmarkedet og norsk økonomi vil være i høst.»

Ja, vi vet lite om det, men vi har ikke mye tid. Det å få veldig mange tilbake på jobb har lite for seg – ville statsministeren brukt akkurat de ordene?

Statsminister Erna Solberg [10:04:30]: La meg begynne med å si tusen takk for samarbeidet med Stortinget. Jeg har lyst til å si at jeg mener vi gjennom den perioden vi har lagt bak oss, har hatt et godt samarbeid om mange store økonomiske pakker, mange viktige saker for Norge, som kommer til å gjøre at vi kommer bedre rustet ut av denne krisen. Det er riktig at det er grunn til å takke det norske folk og takke alle de menneskene rundt omkring i det norske samfunnet som har stått på ekstraordinært – alt fra byråkrater i departementene som har jobbet iherdig med å få til ting, til dem som har stått i førstelinjetjenesten i helsesektoren.

Så til spørsmålet om uttalelsen fra Torbjørn Røe Isaksen i går. Det er en uttalelse som jeg tror har et meningsinnhold som ikke har kommet så godt frem i det som sies. Det som er utfordringen, er at det fortsatt er mange steder vi ikke kan sende folk tilbake igjen på jobb av smittevernhensyn, og det er fortsatt slik at det er en del tiltak man ikke kan sette inn for å motivere folk til å gå på jobb, fordi det av smittevernhensyn er lavere aktivitet. Det er ikke slik at vi ikke ønsker alle på jobb – alle

som kan jobbe, bør jobbe, alle steder der det er arbeidsoppgaver, bør det jobbes. Men vi kan ikke nå kunstig forsøke å stimulere folk tilbake til jobb der smitteverntreglene setter grenser for hva man kan gjøre.

Så har vi sagt at det kommer i to bolker i forbindelse med endringene nå, det ene i revidert nasjonalbudsjett, som vi la frem i går, som dreier seg mye om å sørge for at vi finansierer mange av de utfordringene vi har sett, offentlig sektor og enkeltområder, og så kvittere ut mange bestillinger som Stortinget har hatt. I tillegg kommer vi tilbake til den store pakken for å få folk mer tilbake. Hvordan vi stimulerer økonomien, hvilken vei vi skal ha ut av krisen – det kommer i månedsskiftet mai/juni. Dette er jo noe jeg for tre uker siden – det føles som tre måneder, men det er bare tre uker siden – orienterte de parlamentariske lederne på Stortinget om var nødvendig, for vi har ikke et godt nok grunnlag for valg av virkemidler nå.

Jonas Gahr Støre (A) [10:06:44]: Det var jo ikke smitteverntiltak som lå til grunn for Torbjørn Røe Isaksens utsagn. Det var en analyse – han sier at vi trenger mer tid til å tenke over hva vi skal gjøre på lengre sikt. Mange siterer Keynes, han sa at på lengre sikt er vi alle døde. Vi skal altså gjøre noe på kort og mellomlang sikt. Vi vet lite om hvordan arbeidsmarkedet i norsk økonomi vil være i høst – det er riktig, men vi har altså 390 000 utenfor, og mange som står i fare for å falle utenfor. Noen av kommunene er svært hardt utsatt. «Det å få veldig mange tilbake på jobb har lite for seg nå.» Hadde det vært et feilsitat, kunne man gått tilbake på det, men revidert budsjett viser på mange måter at Røe Isaksen har sine ord i behold. For det er ikke tiltak i det reviderte budsjettet rettet inn mot å få folk i arbeid: tiltaksplasser, forsøksordninger for å kombinere – utover 1. september – opplæring og dagpenger, eller å bruke lønnstilskudd for å få folk tilbake i bedriftsintern opplæring. Hva er det statsministeren ser i dette reviderte budsjettet som kan være en håndrekning til de 390 000 og kanskje flere som står utenfor arbeidsmarkedet?

Statsminister Erna Solberg [10:07:50]: Det er helt riktig at Keynes sa dette som en kommentar til den generelle teorien om likeverd, altså at det vil bli likeverd i økonomien over tid med tilbud og etterspørsel. Det har aldri vært denne regjeringens politikk. Vi har en politikk for aktivt å bidra til å utvikle det norske samfunnet, hvor staten og myndighetene har en viktig rolle. Veldig mange av de tiltakene som representanten Jonas Gahr Støre nå etterspør, er jo de tiltakene vi jobber med, og vi har bedt Holden-utvalget, som nå har jobbet med å gi en analyse av om kostnadene knyttet til tiltakene før, nå gir oss et grunnlag for å komme tilbake til Stortinget.

Det var også derfor jeg kom til Stortinget og spurte om vi skulle utsette revidert nasjonalbudsjett, for å ha et bedre grunnlag. Så jeg må si at jeg synes det er litt urimelig etter den runden å bli etterspurt tiltak som man allerede på det tidspunktet annonserte ville komme i månedsskiftet mai/juni.

Når det gjelder spørsmålet om lønnstilskudd, er det noe vi er åpne for å diskutere, men jeg har ennå ikke hørt om en modell eller et system for det som kan implementeres over natten. Derfor må det jobbes litt med.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:09:01]: Dette viser behovet for å få revidert som revidert – det er en revisjon av budsjettet halvveis i året. Da er det en lang rekke tiltak i dette budsjettet som påvirker folk knyttet til å være innenfor eller utenfor arbeid.

Fase 3 er presentert av regjeringen som forslag til motkonjunkturtiltak, å komme i gang med ny aktivitet. Vi kommer til å behandle det med stort engasjement i Stortinget. Kanskje er det en pakke vi også må gjøre bedre enn det som kommer fra regjeringen, for å være målrettet.

Dette er prosjekter som kommer til å komme i løpet av høsten, på nyåret, på lengre sikt. Og da er vi igjen tilbake til Røe Isaksen, som sier at vi vet lite om arbeidsmarkedet og norsk økonomi og hvordan det vil være i høst.

Jeg er urolig for at det er passivitet med tanke på dem som er utenfor arbeid. Det reviderte budsjettet gir bevilgninger til Nav for å kunne drive Nav, men det er ikke forsøk med tiltaksplasser. Man kunne prøvd ut lønnstilskudd i forbindelse med opplæring, videreutdanning knyttet til arbeidsmarkedet. Så jeg vil igjen framheve: Det blir et sprik mellom det som ligger i RNB, og fase 3-pakken.

Hva i det reviderte budsjettet mener statsministeren virkelig bidrar til å gi håp til dem som nå er utenfor arbeidsmarkedet?

Statsminister Erna Solberg [10:10:13]: Vi får nå en diskusjon som var det jeg forutså at vi kom til å få hvis vi leverte et revidert før vi hadde et godt grunnlag for å gjøre nettopp de vurderingene som ble gjort. Dette ble åpent informert om i Stortinget til de parlamentariske lederne.

Det er ikke slik at det bare er motkonjunkturtiltak som kommer i fase 3, det er veien ut av koronakrisen, det er tiltak som dreier seg om kompetansepåfyll. Det er spørsmål vi vurderer, og også tiltak som f.eks. lønnstilskudd. Men det er ikke slik at vi i dag kan si at et lønnstilskudd er enkelt å gjennomføre. For hvem skal vi velge å

gjøre det? Andre land har lønnstilskudd, men de har ikke våre permitteringsregler, så de bruker det som en måte å sikre folk på, at de er på jobb og får et tilskudd.

Det største lønnstilskuddet vi egentlig gir, gir vi til alle norske bedrifter i månedene mai og juni, ved at arbeidsgiveravgiften er senket 4 pst. Det kan ses på som en ren kontantytelse til alle dem som har ansatte i disse to månedene. I tillegg gis dette til dem som hadde ansatte i fjor, rett og slett fordi det også beregnes arbeidsgiveravgift på feriepengene.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgings-spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:11:23]: La meg skifte fokus. Vi skal behandle fase 3 med stor seriositet.

De ledige betaler en høy pris. Det gjør også førstelinjeforsvaret vårt ute i kommunene. Der har ansatte stått på. De har sikret at folk kommer inn på sykehjemmene, de har sørget for hjemmeskole til elevene våre, de har drevet med renhold, og hele Norge har klappet. Men nå kan historien bli at mange av disse som vi kaller heltene, er de neste som vil merke den økonomiske knappheten. Vår ordfører i Rælingen, som jeg møtte 1. mai foran et sykehjem, der vi talte til de ansatte og til beboerne, sa klart at dem vi nå klapper for, kan ende opp med å betale regningen for koronakrisen.

Kommune etter kommune forteller at det de fikk beskjed om, nemlig kompensasjon for tiltakene mot smitten, det kommer ikke. Mange av dem har fått halvparten av hva de har betalt ut – noen mindre. Disse, sier statsministeren, får roe seg litt ned.

Jeg mener det ikke er grunn til å roe seg ned når man ikke får fulgt opp sårbare barn, når man ikke får forbedret seg på mer smitte, når man ikke får satt i gang nye tiltak som kan gi arbeid.

Mener statsministeren at kommunene er fullt ut kompensert for det de har stilt opp med?

Statsminister Erna Solberg [10:12:31]: Jeg mener at kommunene må roe litt ned på velferdskutt nå, for vi har vært enige om, helt bredt politisk i Stortinget, at kommunesektoren skal kompenseres. Så har vi en diskusjon om hvordan den kompensasjonen er, og hvor stor den er. Vi har et utvalg sammen med KS som går igjennom dette.

Ut fra de anslagene som ligger i revidert nasjonalbudsjett om utviklingen i den kommunale deflatoren, altså pris- og lønnsstigningen i kommunesektoren, blir den 1,4 pst. istedenfor 3,5 pst. Det betyr altså 2,1 pst. økning i det kommunale handlingsrommet i forhold til det vi la inn i budsjettet. Det er formidable penger til alle kommunene. Det har ingen av de som gjør regnestykkene i dag, lagt inn i sine regnestykker. Det betyr f.eks.

1 mrd. kr for Oslo kommune. Det betyr 10 mill. kr for Sel kommune, som var på tv i går. Det er mye penger som bidrar.

Vi må se på totaliteten i kommuneøkonomien. Men jeg synes ingen kommuner skal kutte i velferdstilbud nå, når de hører et klart og tydelig budskap om at vi faktisk skal sørge for det nivået vi sa skal ligge inne for årets budsjett.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgings-spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:13:46]: Da er det greit å få en bekreftelse her, og mitt spørsmål nå er ganske kort. Jeg hørte i går at mange kommuner sa at det egentlig ikke er et beløp de trenger å høre, de trenger å ha en forsikring om at de blir kompensert i løpet av 2020 for de utgiftene de har. Vet de det, kan de planlegge – velferd, viktige tiltak og viktige smitteverntiltak. Kan statsministeren her bekrefte at det er regjeringens intensjon? Det utvalget hun har satt ned, skal jobbe til langt utpå nyåret i 2021, og nå lever vi i 2020. Det er ikke lang sikt, men det er i alle fall så lang sikt at det ikke hjelper veldig mye på planleggingen av budsjettene nå.

Kan statsministeren bekrefte at det fra regjeringens side legges opp til kompensasjon for de utgiftene som kommunene har i forbindelse med korona?

Statsminister Erna Solberg [10:14:28]: Jeg kan garantere at vi skal opprettholde inntektsnivået, for en stor del av denne usikkerheten kommer på grunn av skattesvikt. Det inntektsnivået og den økonomien som det var lagt opp til for innværende år, skal vi sørge for opprettholdes i løpet av dette året.

Vi har sagt at vi skal dekke nødvendige tiltak, men det er ikke en blankofullmakt til at alt som kalles koronatiltak i kommunene, skal dekkes. Så vil vi komme tilbake til hvordan vi skal klare å dekke på en finmasket nok måte, for det er store forskjeller: Noen kommuner får mye. Derfor var skjønnsstilskudd et av de tiltakene vi brukte tidlig i denne fasen. Det var noen kommuner, som Frostad og Sel, som hadde store utgifter på et tidlig tidspunkt. Det er også viktig å si at det hender at vi har diskusjoner om hvorvidt man er godt nok kompensert, fordi man har kompensert kommunesektoren som en helhet og ikke nødvendigvis klart å kompensere hver enkelt kommune.

Dette er ikke en blankofullmakt til å gjøre alt man ønsker å gjøre i år, men vi kommer til å dekke nødvendige utgifter.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgings-spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:15:25]: Jeg har lyst til å følge opp med ett spørsmål til om smitte. Finansministeren sa i går at vi kan ha smitten her i ett til to år, noen mener kanskje tre år. Kommunene er fortsatt førstelinjeforsvaret. Slik jeg leser budsjettet, blir utgifter i forbindelse med smittevern dekket i tre måneder. Det er litt uklart når startdatoen for det er, men jeg tolker det slik at det er tre måneder fra den 12. mars, da tiltakene ble satt i verk. Det vil altså gjelde til den 12. juni. Men dette er en situasjon som kan vare i både ett og to år. Etter den 12. juni vil pulter fortsatt måtte vaskes og utstyr kjøpes inn. Mange kommuner melder fortsatt om at de er urolige for de lagrene av smittevernutstyr de har. Så spørsmålet er ganske enkelt:

Kan statsministeren forsikre oss om at kommunene har den økonomien og det utstyret som trengs for å beskytte oss om det kommer en ny bølge av smitte?

Statsminister Erna Solberg [10:16:17]: Ja, vi kommer til å kompensere kommunesektoren for de nødvendige utgiftene som kommer av koronakrisen og smitteverntiltak. Det har jeg nettopp svart på. Akkurat mellom 12. juni og 18. august er det lite behov for å vaske pulter i norske skoler, siden det da er skoleferie, men vi kommer til å sørge for at vi har den rammen for kommuneøkonomien. Men, som jeg sa, det er ingen blankofullmakt for enhver ting kommuner gjør. Det må gjøres prioriteringer i kommunene, slik man må i staten.

Hovedutfordringen vår nå er alle de i privat sektor som står uten jobb. Det må vi ha et hovedfokus på. Vi må ha handlingsrom, økonomi og tiltak som kan bidra til at flere av disse kommer i jobb fremover. Men vi skal sørge for at kommunesektoren får dekket de utgiftene som er nødvendige for å takle denne krisen.

Presidenten: Sylvi Listhaug – til oppfølgingsspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:17:17]: Det skapes et inntrykk av at det øses penger utover private bedrifter, men sannheten er at så langt har de ordningene som har blitt vedtatt, blitt brukt i liten grad. Både fra Statens obligasjonsfond og lånegarantiordningen meldes det tilbake om at det er vanskelig for mange å få tilgang på penger. Fra kompensasjonsordningen, som det er satt av 50 mrd. kr til, har det så langt blitt utbetalt, sist jeg så, under 1 mrd. kr. Det er altså ingen tvil om behovet. Hver eneste dag mottar alle i denne sal fortvilte mailer fra personer som er redde for at livsverket skal gå tapt, og fra bedriftseiere som rett og slett er i en forferdelig vanskelig situasjon. Sesongbedriftene vet vi nå venter veldig utålmodig på en avklaring av hvilken ordning regjeringen legger opp til, men mitt spørsmål er rett og slett: Betyr ikke dette at det er noe feil med ordningen

når behovet er der, men pengene i så stor grad fremdeles ikke kommer til utbetaling?

Statsminister Erna Solberg [10:18:29]: Det kan være ulike grunner til at det ikke blir så store utbetalinger. For eksempel er det fra kontantstøtteordningen i utgangspunktet 14 dager i mars måned det egentlig er utbetalt for. Men det er åpnet for søknader lenger ut. Det betyr at det er ganske mange store og mellomstore bedrifter som ikke har søkt innenfor den ordningen, så de store beløpene er kanskje ikke utbetalt ennå fordi man har hatt ryggrad og kanskje vil se litt an hvordan ordningen utvikler seg, og hva de skal gjøre. Det er veldig viktig ikke å gjøre opp sluttsummen på hva dette kommer til å koste oss. Og det er jo veldig bra hvis mange bedrifter har egenkapital og ryggrad til ikke å låne seg gjennom krisen, men faktisk klarer seg gjennom krisen uten å bruke de ordningene.

Det er noen ordninger det er gjort endringer i. På fredag ble det bl.a. gjort endringer på obligasjonslansordningen ved å gå litt ned på ratingen, siden en del har tapt rating på grunn av selve krisen. Vi vil hele tiden justere disse tiltakene for å treffe best mulig.

Presidenten: Sylvi Listhaug – til oppfølgingsspørsmål.

Sylvi Listhaug (FrP) [10:19:37]: Det er jo også sånn at oljeindustrien og oljenæringen er i en krise. Det er uten tvil Norges viktigste næring. Det er 225 000 arbeidsplasser, enten direkte eller indirekte, i den næringen. Tilbakemeldingen fra en samlet bransje – ikke bare oljeselskapene, men hele leverandørindustrien – er at de tiltakene som regjeringen har foreslått, langt fra svarer på behovene som bransjen har. Det vil heller ikke utløse investeringer som vil sysselsette titusener av mennesker. Faren er da rett og slett at mange bedrifter kommer til å gå over ende, og at mange kan miste jobben. På verftene både i Verdal og på Stord holder de nå pusten for hva Stortinget kommer til å vedta i den saken. Mitt spørsmålet er rett og slett: Gjør det ikke inntrykk når statsministeren får tilbakemeldinger fra en samlet bransje om at de forslagene som regjeringen legger fram, ikke er tilstrekkelige, og at dette rett og slett kan føre til at tusener av mennesker mister jobben?

Statsminister Erna Solberg [10:20:44]: Den har gjort inntrykk på oss, den utfordringen som ligger i olje- og gassnæringen og leverandørindustrien. Det er nettopp derfor vi har fremmet endringer i kjernepunktet av det som har vært utfordringen med likviditet tidligere, ved at man kan utgiftsføre investeringsutgiftene ikke over seks år, men på ett år. Det var hovedønsket fra næ-

ringen. Så har vi samtidig sagt at en del av den kompensasjonen som næringen før har fått for at man har trukket ut disse utgiftsføringene over seks år, hvor næringen før har argumentert for at det har en kostnad i nåverdi, og derfor har de hatt en friinntekt – har vært grunnlag for å redusere den friinntekten noe.

Det er selvfølgelig oppe til diskusjon hvor mye man vil gå utover det som er en form for nøytralt system, og følge det som var argumentene før. Det får vi ta når vi diskuterer det i Stortinget. Men det er viktig å huske at noe av det vi får klager på, er at vi har gjort dette innenfor det kortsiktige koronaperspektivet. Hvis vi skal gjøre dette som en ordning som varer langt, langt utover for fremtidige investeringer, ja, da har vi endret oljeskatte-systemet for godt.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:22:16]: Jeg skal litt tilbake til kommunene, for kommunene og de ansatte i kommunene har gjort en formidabel innsats gjennom denne perioden. De har gjort jobben for regjeringen når det gjelder å beskytte våre eldre, når det gjelder smittevern, når det gjelder nå å gjenåpne barnehager og skoler. Det hjelper ikke så mye å si at kommunene skal roe seg ned, for usikkerheten i kommunene er et faktum. De er usikre, de ser at de har hatt høye kostnader, de ser at skatteinntektene kommer til å svikte. Resultatet av en slik usikkerhet kan bli at de strammer inn, og i en tid med høy arbeidsledighet ville det vært veldig uheldig. Hvorfor vil ikke regjeringen i stedet bruke kommunene som en motor for å få flere folk i arbeid? Hvorfor vil de ikke bruke kommunene til å gjennomføre vedlikeholdsprosjekt, investeringer og infrastruktur og få hjulene i gang igjen? Det kunne kommunene ha blitt brukt til, men det er klart at da kreves det ressurser for at de skal klare det.

Statsminister Erna Solberg [10:23:14]: Jeg er helt enig i at det ville være feil å gjennomføre velferdskutt i dag basert på usikkerhet. Derfor er det slik at vi har sagt at kommunene skal kompenseres for inntektssvikten. Men det inntektsnivået som ble lagt til grunn for året, kommer til å bli opprettholdt i bunnen. Det er også det som står i revidert nasjonalbudsjett og i kommuneproposisjonen. Så har vi sagt at vi skal kompensere for nødvendige smitteverntiltak og utgifter som kommer knyttet til det. Jeg er opptatt av at det ikke er noe grunnlag for norske kommuner for å sette i gang med velferdskutt, men vi lever alle under usikkerhet på alle disse områdene.

Når det gjelder spørsmålet om vedlikeholdsoppgaver og annet, er det en typisk fase 3-bit som vi kommer

tilbake til. Da vil det i så fall være i øremerkede penger brukt til akkurat det, slik vi har gjort ved andre kriser. Noe av det vi nå gjør, er jo å kartlegge hvordan utviklingen er f.eks. knyttet til hele byggenæringen og anleggsnæringen, for å se om det er et av de viktige virkemidlene å sette i gang.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Siv Jensen (FrP) [10:24:31]: Nedstengingen av samfunnet for å begrense smitte av korona har hatt mange tragiske utfall. Mange har blitt overlatt til seg selv, og sårt tiltrengt hjelp har uteblitt.

TV2 fortalte om Geir på 77 år, som er både døv og blind og avhengig av tolkeledsager for å kommunisere og gjøre helt hverdagslige, nødvendige ting. Han ble sittende i dagevis uten noen informasjon om hvorfor ingen kom for å hjelpe. Det skal ha blitt sendt SMS, og det har blitt lagt ut informasjon på Navs hjemmeside, men det hjelper veldig lite for en mann som er både døv og blind.

Monica på 49 år er avhengig av assistent for å gå på toalettet, kle av og på seg, komme seg opp om morgenen og få i seg mat. Assistentene uteble. Familien måtte overta jobben, og igjen gikk det ut over deres jobber. Svaret fra kommunen var at familien kunne få omsorgsstønning, men da ville det gå ut over vedtaket om brukerstyrt personlig assistent.

IVG kunne vi i går lese om et eldre ektepar som begge døde av korona. Mannen ble lagt inn, kona ble overlatt til seg selv uten tilsyn til tross for at hun hadde symptomer. Ingen sjekket helsetilstanden hennes i denne fasen.

Med andre ord: Vi hører mange hjerteskjærende historier om totalt uverdige forhold for folk som er i en svært sårbar situasjon.

Da er det naturlig for meg å stille statsministeren følgende spørsmål: Hva gjør statsministeren og regjeringen nå for raskt å følge opp andre mennesker som trenger hjelp i en situasjon da samfunnet vårt fortsatt ikke er fullt ut åpnet?

Statsminister Erna Solberg [10:26:15]: Jeg mener at dette er erfaringer vi er nødt til å lære av, for det skal ikke være sånn.

Hovedrutinen for koronasyke som er hjemme, er at fastlegen ringer hver dag. Veldig mange kan nok bekrefte at deres fastlege har vært i kontakt med dem for å høre hvordan utviklingen er. Det er et viktig virkemiddel for oppfølging av dem som er hjemme, særlig dem som er alene hjemme, at de kan melde om hva de trenger, om de eventuelt blir verre, og at de da kan sendes videre.

Så til spørsmålet om assistenter som uteblir, og ordninger ellers. Dette er eksempler som vi rett og slett bare må gå igjennom og stille spørsmål om hvorfor man får det svaret. Det er klart at i en situasjon som vi har nå, må man finne praktiske løsninger uten å skape store endringer i tiltakene.

Det er slik, og det sa jeg da vi satte i gang tiltakene, at det kommer til å bli gjort feil. Det gjøres feil. Det er sikkert vedtak vi har fattet som ikke har vært riktige sett i ettertid. Etterpåklokskap er en interessant øvelse i disse dager. Men det er også sånn at det vil gjøres feil i alle ledd rundt omkring fordi man i en stresset situasjon overser noe. Det man må gjøre, er å ha bedre kvalitetssikring av hvordan man gjør de enkelte tiltakene. Det vil være blant de tingene vi skal lære av fremover: Hvordan kvalitetssikrer vi, ikke minst for de mest sårbare gruppene? Funksjonshemmede, særlig de som er hørsels- og talehemmede, har en særlig utfordring med kommunikasjon i disse dagene. Det er også en av grunnene til at vi nå f.eks. har en utstrakt bruk av tegnspråk på tv. Men det hjelper selvfølgelig ikke en som er både døv og blind samtidig.

Siv Jensen (FrP) [10:28:06]: Jeg er helt enig med statsministeren i at etterpåklokskap er en interessant øvelse, og dette var heller ikke noe forsøk på det. Jeg er enig i at dette må evalueres, men spørsmålet mitt var ikke det. Spørsmålet mitt gjelder en situasjon der det fortsatt er veldig mange sårbare mennesker der ute som har behov for hjelp for å mestre hverdagen sin, for å gjøre så naturlige ting for de fleste av oss som å gå på toalettet, som kan være i en situasjon hvor de fortsatt ikke får den hjelpen de trenger, fordi man av smittevern hensyn ikke har fått alle mennesker tilbake på jobb. Det jeg lurer på, er: Hva gjør regjeringen nå for å forsikre seg om at kommunene, som i det alt vesentlige har ansvar for disse tjenestene, sørger for at hjelpen kommer frem til alle dem som har behov for det i hverdagen sin?

Statsminister Erna Solberg [10:28:55]: Fylkesmannen er mellomleddet for arbeidet med mye av oppfølgingen av de sårbare. Det finnes ukentlige gjennomganger mellom Helsedirektoratet, fylkesmennene – og dermed også kommunene – for oppfølgingen av både smitteverntiltak og hvordan hjelpetiltakene er, og selvfølgelig formidles det i denne linjen at man må ta ordentlig vare på folk, og at man må sørge for hjelp. Det er klart at det er ikke så lett å få en assistent over natten, og da kan det være at familien må stille opp fordi man ikke nødvendigvis har en annen som kan komme, men at det skal ha noen konsekvenser for hva slags assistanse man får fremover, bør være helt unødvendig. Det skal vi sørge for å presisere, at her må man være fleksibel.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Siv Jensen.

Siv Jensen (FrP) [10:29:39]: Det er jeg veldig glad for, men la meg gå litt videre.

Vi har i kjølvannet av denne pandemien også fått en ganske kraftig oppblomstring av helsekøer. Kontroller, undersøkelser og operasjoner har blitt utsatt, og mange melder om at folk har tatt mindre kontakt med fastlegen, så vi har et økende etterslep og lange køer som må tas igjen. Kreftforeningen melder om 50 000 screeningsundersøkelser som er utsatt. Anslaget er vel at det er 250 000 pasientavtaler som er utsatt.

Helseministeren har invitert til dugnad i forbindelse med koronapandemien, og det har vist seg å være en enorm vilje ute i samfunnet, bl.a. fra private helseaktører, til å hjelpe til. LHL-sykehuset ved Gardermoen stilte seg til disposisjon og investerte 20 mill. kr for å gjøre seg klar til å avhjelpe situasjonen, men de hørte aldri noe fra Helse Sør-Øst. Det er en regelrett skandale.

Mitt spørsmål er: Vil statsministeren nå ta initiativ til at vi utnytter all ledig kapasitet i helsevesenet for å få bukt med de gryende helsekøene?

Statsminister Erna Solberg [10:30:45]: Ja, vi vil jobbe med å bruke den kapasiteten vi har rundt omkring, for å få et løft. Vi har økt bevilgningene til sykehussektoren med 5,5 mrd. kr. Det er beregnet både for å dekke kostnader vi har, og for å få gjort noe med de køene vi har. Så er det hvert enkelt helseforetak som må se hvilken kapasitet de har, og hvilken kapasitet andre har, men det kan godt være det er mulig nå å sørge for at vi også bruker kapasiteten andre steder. Blant annet når det gjelder LHL-sykehuset, er det, så vidt jeg kan huske, blant dem som nå også jobber med rehabilitering av tidligere koronapasienter, som et eget oppdrag, fordi det er en del pasienter som har ligget så lenge på intensiven at de har et behov for å få den typen hjelp. Private rehabiliteringsinstitusjoner har holdt stengt siden midten av mars, men de har startet gjenåpningen nå, og det gjør også at vi får opp igjen mer av den aktiviteten.

Presidenten: Siv Jensen – til oppfølgingsspørsmål.

Siv Jensen (FrP) [10:31:52]: Jeg trodde i utgangspunktet at det var et prinsipp Høyre og Fremskrittspartiet alltid har vært enige om, nemlig at vi skal utnytte all ledig kapasitet også hos private. Da fortøner det seg litt underlig at ikke Bent Høie har tatt flere grep i denne perioden for nettopp å legge til rette for at privat behandlingskapasitet – operasjoner og andre helsetilbud – blir tatt i bruk. Jeg opplever kanskje ikke at regjeringen her er fremoverlent i skoene for å gjøre dette. Når man hele tiden snakker om at liv og helse skal komme først, me-

ner jeg at liv og helse må komme først også når det gjelder andre alvorlige sykdommer i samfunnet, og at man ikke bare ensidig fokuserer på koronasyke pasienter. Det er mange som nå opplever store lidelser og mye smerte, mange som ikke har fått sårt tiltrengt behandling. Da handler det om å utnytte all ledig kapasitet, og jeg opplever ikke at regjeringen legger til rette for det.

Statsminister Erna Solberg [10:32:44]: Det er en del av det ikke livsnødvendige som ble satt til side også i offentlige sykehus i den perioden vi hadde veldig høy beredskap. Vi er kjempeglade for at det er den diskusjonen vi har nå, og ikke den diskusjonen vi kunne hatt – om sprengte intensivavdelinger, at folk som har andre helseutfordringer der det er snakk om liv eller død, ikke får hjelp. Det er det viktigste.

Så er det slik at private sykehusinstitusjoner i en hel rekke av de tiltakene som har vært knyttet til ikke-kort-siktig liv og helse, har disponert sine ansatte til å jobbe for den offentlige helsetjenesten i denne perioden fordi det har vært mangel på arbeidskraft. Det har vært et godt samarbeid mellom private institusjoner og det offentlige helsevesenet.

Nå er vi på vei tilbake til en større grad av normalitet, og vi skal sørge for å få køene ned så raskt som mulig, og da skal vi også bruke all den kapasiteten vi har.

Presidenten: Siv Jensen – til oppfølgingsspørsmål.

Siv Jensen (FrP) [10:33:44]: Da har jeg egentlig bare et kort tillegsspørsmål: Mener statsministeren at de bevilgningene til sykehusene som kom i revidert budsjett i går, er tilstrekkelige for nå å begynne å ta ned det etterslepet som har hopet seg opp de siste to månedene?

Statsminister Erna Solberg [10:34:01]: Vi har bevilget 5,5 mrd. kr i tillegg til en halv milliard i gevinst til helsesektoren for lavere arbeidsgiveravgift i mai og juni. Det er altså en netto økning på 6 mrd. kr. Det er en formidabel situasjon. Jeg tror at den største utfordringen vår fremover kommer til å være mangel på kapasitet på personell, ikke på penger.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:34:37]: Arbeidsledigheten i Norge er skremmende høy, og den må ned. Familier og bedrifter i hele Norge er usikre på egen framtid, på egen økonomi. Vi kan alle bidra: Regjeringen kan bidra, Stortinget kan bidra, hver enkelt av oss kan bidra. For alle – uansett hvilken rolle vi har – kan bidra til å redde arbeidsplasser i Norge ved å kjøpe norsk, og vi bør handle lokalt. Gjennom å kjøpe norsk og handle lokalt sikrer vi lokale arbeidsplasser og norsk

industri. Står du i valget mellom å kjøpe en norsk eller en utenlandsk ost, bør du kjøpe norsk. Da sikrer du arbeidsplasser i næringsmiddelindustrien. Står du i valget – at du må bytte ut lenestolen din fordi den begynner å bli litt sliten – mellom å kjøpe en norsk lenestol fra Sunnmøre eller kjøpe en utenlandsk en, bør du kjøpe en norsk en fra Sunnmøre, og sikre arbeidsplasser, sikre verdiskaping, sikre aktivitet. Når du skal kjøpe sko og klær, så er det kanskje litt vanskelig å få tak i norsk, men du står i valget mellom å kjøpe klær og sko på den lokale butikken, eller å kjøpe det på Amazon eller i en nettbutikk, der du skaper arbeidsplasser i utlandet. Da bør du kjøpe sko og klær på den lokale nærbutikken og gjennom det sikre arbeidsplasser i ditt nærmiljø. Og på 17. mai kan du kjøpe norsk is i stedet for utenlandsk is, kjøpe norsk godteri i stedet for utenlandsk godteri, kjøpe norsk mat – for å skape arbeidsplasser og skape verdiskaping. Dette er en positiv og hyggelig dugnad vi alle kan være med på: å kjøpe norsk, kjøpe lokalt, skape arbeidsplasser, skape verdiskaping.

Da er mitt spørsmål til statsminister Erna Solberg: Vil statsministeren oppfordre det norske folk til å handle norsk og gjennom det sikre arbeidsplasser?

Statsminister Erna Solberg [10:36:11]: Jeg synes det er veldig viktig at vi tenker gjennom hvordan vi kan bidra til at vårt lokale næringsliv fungerer godt. Der er jeg helt enig med representanten, at det er fint hvis folk går i butikken lokalt, og at de opprettholder det. Varehandelen har fått et fall, utenom dagligvarebransjen.

Så legger jeg meg ikke opp i hvilken ost folk spiser, men jeg vet at det er utrolig mange gode norske oster. Sist søndag fant jeg til og med i en bitte liten butikk – i Oslo – Fanaost, altså fra mitt lokale ysteri, så jeg var veldig fornøyd med det. Det ble lokalt på avstand. Jeg håper det holder likevel for Senterpartiet, at når du er i Oslo, kjøper du noe som er fra Fana i Bergen.

Men jeg er enig i at det er viktig at vi får hjulene i gang, og derfor er jeg opptatt av at hvis du har planlagt å gjøre noe, å bruke penger f.eks. på oppussing, på tiltak i huset, så gjør det nå, for det er mange som kommer til å trenge det.

Men jeg er ikke opptatt av å oppfordre folk til å bruke penger de ikke har, for jeg vet at det er mange mennesker som er i en vanskelig økonomisk situasjon, og som må telle pengene litt fremover og ikke vet om jobben er der. Da kan vi heller ikke bare si at alle bør gå ut og bruke penger, for det er ikke sikkert at alle har muligheten og handlingsrommet til det. Men har du det, er jeg helt sikker på at det er veldig lurt å bruke penger lokalt for å få jobbene tilbake igjen.

Og så får man velge hvilken sofa man vil ha, og hvilken design man vil ha i stuen. Jeg synes som statsminis-

ter at jeg har gått langt i mange innblandinger i folks liv i det siste, og jeg tror ikke jeg tar på meg sofavalget for dem.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:37:51]: Det er så mye flotte norske møbler, at det er fullt mulig å oppfordre det norske folk til å kjøpe norsk, og du får masse flott design, og det skaper masse arbeidsplasser. Men jeg merker meg at statsministeren ikke ønsker å være så tydelig. Senterpartiets leder er veldig tydelig: Kjøp norsk, kjøp lokalt, bygg landet ditt. Det er klokt.

Vi hadde en debatt i Stortinget den 19. mars, der stortingsflertallet med Senterpartiet, Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet fattet et vedtak om at man skulle sikre nasjonalt eierskap til viktige bedrifter, og at staten måtte gjøre seg rede til å handle hvis norske selskaper kom i spill. Vi hadde en debatt i Stortinget 31. mars, der stortingsflertallet fattet et vedtak om at man skal kunne dele opp store offentlige anbud for å bidra til at det ble flere arbeidsplasser til små norske entreprenører og norske anleggsfirma, nettopp fordi vi, stortingsflertallet, ønsket å bruke skattepenger til å bygge arbeidsplasser og verdiskaping i Norge. Høyre var – til slutt – med på det siste, men stemte mot det første. Hva har statsministeren gjort for å følge opp disse vedtakene, og hva vil hun gjøre framover?

Statsminister Erna Solberg [10:38:52]: Vi jobber med å se gjennom alle de oppdragene vi har, for å se om det er naturlig å dele dem mer opp. Vi tror fortsatt at én bro bør bygges i én runde, f.eks. en fin bro til Bergen fra Sotra, som vi jobber med, som er et OPS-prosjekt. Vi er fortsatt opptatt av at den kanskje skal bygges i en helhet og ikke ha forskjellige entreprenører.

Men vi har også en lærdom fra siste gang Senterpartiet satt i regjering, at kostnadene for byggeprosjekter ble veldig høye ved at man delte opp prosjektene til å bli veldig små. Noe av det vi gjorde i begynnelsen, var å sørge for at vi fikk mer vei for pengene. Og det var bl.a. å lage mer funksjonelle lengder på utbyggingen, slik at vi faktisk fikk ned kostnadene til administrasjon – vi fikk rett og slett mer vei for pengene. Så det er viktig å finne balansepunktet mellom de feilgrepene som ble gjort under finanskrisen, som ga oss betydelig høyere utgifter på veibygging, og at prosjektene kan bli for store til at norske kan by i det hele tatt. Da må vi også jobbe med samarbeid mellom leverandører.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Trygve Slagsvold Vedum.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:40:01]: I Senterpartiet er vi mer opptatt av at norske entreprenører

skal bygge norske veier enn at kinesiske entreprenører skal gjøre det – det er helt riktig.

Jeg vil gå inn på et av flaggskipene i Norge. Hurtigruten har seilt langs den norske kysten i 127 år og har fraktet personer og gods og vært en viktig livsnerve for den fantastiske kysten vi har. Nå, i den krisen som vi nå står oppe i, ligger to av 16 skip til havn. De seiler ikke. Det er ca. 3 000 ansatte som er permittert og ikke har jobb.

Vi vet hvor avgjørende Hurtigruten er for kystsamfunn, for turistnæring, for tusenvis av arbeidsplasser også på land, og Hurtigruten har ikke fått ta del i de låneordningene som Stortinget vedtok, på grunn av at det har blitt stilt så høye avkastningskrav til disse pengene at staten skal tjene penger på det. Synes statsministeren det er rett at et solid norsk selskap som har seilt langs kysten i over hundre år, ikke kan få hjelp i den krisen vi nå står i?

Statsminister Erna Solberg [10:41:05]: Bare til den første kommentaren: Det er viktig å huske at hvis vi bruker mer penger enn nødvendig på å bygge vei, kan man enten få mindre vei for pengene, eller man kan få mindre eldreomsorg for pengene. Det er ikke noe argument å drive ineffektivt i offentlig sektor for bare å sysselsette, for da kunne man valgt å sysselsette på andre områder til kanskje større velferdsgevinst totalt sett i vårt samfunn.

Når det gjelder spørsmålet om Hurtigruten, må jeg bare si at vi kan ikke detaljstyre hvert enkelt selskap og hver enkelt ordning under dette. Men jeg forstår at en av de utfordringene som Hurtigruten har hatt, gjelder obligasjonsfondsordningen, at de falt i rating på grunn av koronakrisen. Noe av det vi har gjort, er å gjøre en endring på det, for vi har sett at det er et tiltak som ikke traff helt, fordi det skjedde en endring også i rating av mange selskaper. Så får vi se om den ordningen hjelper for Hurtigruten, eventuelt komme tilbake til andre ting. For jeg er enig i at Hurtigruten er et tiltak og tilbud vi bør ha i Norge fremover. Det er en viktig tjeneste for det norske samfunnet.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:42:27]: Som sagt er arbeidsløsheten rekordhøy, og statsministeren framhever sjøl spesielt privat sektor. Vi har en betydelig verftsindustri langs hele kysten, både i Egersund og Stord og Verdal, og det er hundrevis av mindre bedrifter som leverer til dem. De sysselsetter tusenvis til sammen. Nå permitteres de, og det er ordretørke. Neste sommer kan Aker Solution ha gått fra 10 000 arbeidstakere til 3 000, og Kværner kan ha gått fra 7 000 til 1 000. Hvorfor velger regjeringen å sette disse arbeidsplassene i spill med et oljeforslag som ingen i bransjen mener er godt nok,

og som ikke kommer til å sørge for at aktivitet opprettholdes?

Statsminister Erna Solberg [10:43:07]: Det er ofte sånn at når vi kommer med forslag, synes ikke bransjen det er bra nok fordi de gjerne ville hatt mer. Spørsmålet er: Har vi gjort noe med de hovedutfordringene som bransjen hadde med likviditet på kort sikt? Ja, det har vi. Har vi gjort noe med å stimulere til å kunne bygge mer? Ja, det har vi. Kanskje ikke nok – det får vi ha en diskusjon om i Stortinget. Men jeg har vært med på KonKrafts kampanje i 2000–2003 mot Stortinget den gangen. Hadde vi gjennomført det som den gangen ble foreslått med veldig mye mer, hadde den norske stat tapt kanskje opp til 2 000 mrd. kr. Det er viktig å huske at vi har et selvstendig ansvar for å vurdere hvor langt vi skal gå i alle disse sakene.

Så er vi i en situasjon hvor det var en nedgang i aktivitet for verftsindustrien uansett, fordi det er færre prosjekter fremover. Det var et investeringsfall før koronakrisen som også lå der på bordet. Vi må ikke glemme at ikke alt kan tilbakeføres til dette, men at det faktisk er en utvikling fremover som gir en gradvis lavere aktivitet i olje- og gassnæringen, i nybyggingsaktiviteten.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:44:20]: Forskjellen på KonKraft-forslaget i 2003 og dagens er at KonKraft-forslaget var et forslag om en varig skatteomlegging. Det man nå foreslår, er en utsatt skatt for å komme seg igjennom de neste to tre årene. På mange av disse plassene ønsker man å satse grønt, de har lagt planer for det både når det gjelder havbruk og når det gjelder havvind. Men det er prosjekter som ligger noen år fram i tid. For Kværner Verdal er det ikke flere oppdrag fra neste sommer. Fornybarsatsingene kommer ikke før i 2023, og det går ikke an å skru bryteren av ett år for så å tro at man skal skru den på året etter eller to år etter. Da er fagfolk og kunnskap borte vekk, så man må dekke opp perioden imellom. Spørsmålet er: Hvorfor vil regjeringen på denne måten, med et forslag som også klubbløst på disse verftene er imot, gjøre den grønne omstillingen vanskeligere for norske verft enn den trenger å være?

Statsminister Erna Solberg [10:45:18]: Vi har foreslått disse midlertidige endringene fordi vi har ment at vi skal lage bro også til alle de nye løsningene og derfor bidra med mer likviditet. Så får vi diskutere om vi har truffet helt, regjeringen ønsker imidlertid at disse spørsmålene diskuteres i Stortinget.

Jeg har lyst til å problematisere ett av de temaene som representanten tok opp, nemlig at dette er en mid-

lertidig løsning – ja, det regjeringen har foreslått, er en midlertidig løsning. Litt av det som foreslås av næringen, har en så lang tidshorison at det blir vanskelig med en midlertidig løsning, for utløsningen av noen av prosjektene som de ønsker at vi nå skal gi stimulans til, er faktisk en sysselsetting for leverandørindustrien – kanskje først i 2025 og 2026. Det er litt av utfordringen, for noe av det de angriper, har, kanskje for noen av de største sysselsettingsbitene, et mye lengre tidsperspektiv. Så det er mange ting å diskutere i dette, om dette er en endring som faktisk dreier seg om en varig endring av systemet. Hvis det tar for lang tid, vil det fremstå som at vi har lagt om skattesystemet i en krise, det er vanskelig å komme tilbake til et annet skattesystem etterpå.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgingsspørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:46:33]: Representanten Slagsvold Vedums spørsmål gjorde at det kunne være fristende å si at vi får håpe ikke andre lands myndigheter oppfordrer folk til å kjøpe bare deres lands fisk, vi er avhengig av at de faktisk også kjøper norsk – er like kloke som Slagsvold Vedum mener nordmenn bør være.

Når vi snakker om fisk, fører koronakrisen til en del konsekvenser i mange ledd. Mye av det kan ikke regjeringen gjøre noe med, men regjeringen må være oppmerksom på det og gjøre tiltak. Karl Hansen heter en eksportør og tilrettelegger av fisk på kaien i Tromsø, en utrolig innovativ type som har skapt masse verdier for norske restauranter og norsk eksport. Han opplever nå at eksportveien ut for sine prosjekter er blitt borte. Posten har ikke lenger oppdraget å frakte varer ut av landet, og derfor ikke heller å hente varer. Nå opplever man mange steder langs kysten at fisk som produseres klart for markedet – det er et marked der – ikke har transportledd. Jeg ber statsministeren være oppmerksom på det forholdet og søke å kunne bidra til at de endene møtes, slik at denne verdiskapingen og de arbeidsplassene tas vare på.

Statsminister Erna Solberg [10:47:37]: Vi har vært veldig opptatt av at vareflyten skal fungere selv om vi har grensekontroll og annet. Det kan godt tenkes at det finnes markedssvikt på noen områder, at det derfor ikke er gode nok løsninger. Fiskeri- og sjømatministeren har nesten ukentlig videomøter med næringen, nettopp for å identifisere flaskehals og annet. Hvis det er en flaskehals, skal vi selvfølgelig se på hvordan vi kan løse den typen spørsmål. Vi forsøker å ha ganske tett oppfølging for de næringene som nå kan få problemer på grunn av denne situasjonen, for å sørge for at minst mulig blir berørt. Jeg tar bare med meg det-

te, og så er jeg sikker på at fiskeriministeren skal følge opp.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:48:36]: Økonomiske kriser har en lei tendens til å føre til en eksplosjon i sosial ulikhet. Derfor blir det en hovedoppgave for oss alle sammen å bygge opp igjen norsk økonomi på en måte som holder ulikheten i makt og rikdom nede.

Så har statsministeren iblant vært kjent som Jern-Erna – i mediene i hvert fall. Det har handlet om flyktningpolitikk, det har også handlet om måten hun som statsminister har møtt folk på, folk på arbeidsavklaringspenger, uføre forsørgere, kronikere som har fått økt egenandel og andre som har blitt rammet av de usosiale kuttene til denne regjeringen. Men statsministeren har også en myk side, og Myke-Erna er den statsministeren som møter de rikeste og mektigste i vårt samfunn med store skatteletter og null krav.

I den forbindelse vil jeg gjerne stille noen spørsmål om oljeskattepakken. For regjeringens forslag om skattepakke til oljeselskapene er jo enda et eksempel på dette. Den mangler konkrete initiativer som kan gi industrien nye oppgaver og sikre arbeidsplasser, men det er sannsynlig at den vil føre til økt utbytte for aksjonærene. Det er en reell risiko for at penger som frigjøres, vil gå rett til utbytte. De store internasjonale selskapene som opererer på norsk sokkel, har ikke planer om å droppe utbytteutbetalinger på tross av krisen. Det gjelder Equinor, Shell, Lundin, Aker BP – alle selskaper hvor det er meldt at hovedselskapet kommer til å betale ut til aksjonærene sine.

Da er mitt spørsmål: Hvordan kan vi være sikre på at den risikoen staten tar ved å utsette skatten, ikke først og fremst bidrar til å finansiere oljeselskapenes utbytte til internasjonale investorer?

Statsminister Erna Solberg [10:50:34]: Jeg forstår at SV forsøker å gjenopplive mitt rykte fra kommunalministertiden min for 15–20 år siden. Jeg tror det var sist gang folk kalte meg Jern-Erna. Jeg er stolt av at vi sørget for å rydde opp i forholdet mellom grunnløse asylsøkere og det som var reelle asylsøkere på det tidspunktet. Jeg tror de tingene jeg den gangen gjorde, som den gangen ble oppfattet som radikalt og annerledes, i dag oppfattes som helt «common sense» og naturlige ting, f.eks. å innføre en 48-timers snuoperasjon for å få folk som ikke hadde noe grunnlag for å søke, ut igjen av landet. Jeg forstår at det er den nye stemplingsmekanismen fra SV i dag.

Når det gjelder spørsmålet om utbytte, er det slik at Equinor – når de betaler ut utbytte – betaler mesteparten av utbyttet til den norske befolkningen gjennom

penger til staten. Vi har et så stort statlig eierskap at utbyttet i denne sektoren i hovedsak ikke går til rikinger, hvis vi ikke definerer det norske folk og staten som «rikinger». Vi har laget en ordning hvor vi mener dette vil stimulere til mer aktivitet, til å sikre flere folk jobber. Så får vi jobbe med diskusjonen her på Stortinget om hvordan vi får det til. Hvis vi struper regelverket rundt utbytte for disse selskapene, kan vi risikere at vi får til det motsatte, at det er færre prosjekter som blir vedtatt, at det er færre prosjekter som kommer inn, fordi finansieringen av det totalt sett blir vanskeligere.

Det er viktig å huske at det er en del investorer på de store internasjonale børsene, nemlig pensjonsfond, som fordi de ikke ønsker å drive utstrakt bruk av inn og ut – som investeringer i aksjer og skifte på porteføljen – bare investerer i selskaper som garanterer for utbytte på veien. Det vil være en ganske stor uttørking av den typen finansieringskilder hvis vi lager veldig mange reguleringer knyttet til utbytte. Jeg tror bare det vil virke mot sin hensikt i denne situasjonen, for jeg tror det blir vanskeligere å få til prosjektene hvis man har disse begrensningene.

Audun Lysbakken (SV) [10:52:39]: Det var ikke min mening å stemple – jeg oppfattet det den gangen som en karakteristikk som Høyre var litt fornøyd med. Men jeg skal uansett ikke åpne debatten om flyktningpolitikken tidlig på 2000-tallet. Derimot vil jeg gjerne ha et klart svar på hvorfor regjeringen ikke er villig til å stille tydeligere krav i forbindelse med sin oljeskattepakke. Hvorfor kan en ikke stille et krav om at hvis en skal nyte godt av disse skattefordelene, skal det ikke betales ut utbytter i denne perioden? Hvis ikke blir jo dette et eksempel på at en næring kan få tilgang på statlige penger uten at det stilles krav som sikrer at vi får en rettfærdig fordeling og en målrettet bruk av de pengene. Vi mener at den riktige måten å støtte industrien på nå, er målrettet støtte til konkrete prosjekter, framskynde det grønne skiftet og sørge for at vi får pengene direkte rett inn mot arbeidsplasser. Har statsministeren tenkt å stille noen konkrete krav om grønne prosjekter, om stopp i utbytter?

Statsminister Erna Solberg [10:53:49]: Vi kommer tilbake igjen til stimulansene knyttet til det grønne skiftet i den pakken som kommer i mai/juni. Det annonserer vi samtidig som vi la frem endringene i skatteforslagene, hvor det vil være tiltak for å kunne bidra til flere av de stegene fremover som er viktige for verftsindustrien i Norge, og som er viktige for hele den maritime sektor – mange av de tiltakene som kan bidra til at vi får mer aktivitet der. Vi opplever at det vi har fremmet, er et forslag som vil bidra til mer likviditet, som bidrar til at man får større muligheter til å sette i gang

prosjekter, og at likviditetsuttømmingen ikke er et skatteletteopplegg. Over tid, forutsatt at man gjør lønnsomme investeringer, vil dette være tilbakebetalt og faktisk gi lite grann mer i skatteinntekter.

Jeg tror at de forslagene som SV tar til orde for, ville bidra til å svekke hele insentivet. Husk at i nesten alle prosjektene vi har, er det et konsortium av flere selskaper som er inne for å bidra til å gjøre det, og det betyr at en partner kan si: Dette er et regime som vi ikke vil være med på å delfinansiere. Da er det verftsindustriens arbeidsplasser som kommer til å lide under det.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Audun Lysbakken.

Audun Lysbakken (SV) [10:55:03]: Mer likviditet, ja, men det store spørsmålet er om regjeringen har kontroll på hva den likviditeten brukes til. Det er mitt poeng, for det er ingen som har interesse av at det skal ende opp som mer penger til utbytte for aksjonærene i oljeselskapene. Men la meg gå videre, for jeg mener det er et mønster her. Hvis en ser på de krisepakkene Stortinget har bevilget, har det vært enighet om mye, men det har vært en systematisk uenighet knyttet til viljen til å stille krav til dem som i utgangspunktet er blant de rikeste og mektigste i dette landet. Der er det en skarp kontrast til hvordan regjeringen møter folk i krise som har lite. Folk som har blitt syke, folk som trenger hjelp fra staten for å få endene til å møtes, møtes med krav. Høyre er et parti som er veldig opptatt av å understreke at man må stille krav, men ta de store huseierne, f.eks.: Regjeringen har ikke villet stille krav til de store huseierne om å sette ned husleien i forbindelse med krisepakkene – hvorfor ikke det?

Statsminister Erna Solberg [10:56:12]: Jeg har lyst til å understreke at forskjellen nok ikke går på hvem man vil stille krav til, men på forståelsen av hvordan investeringer fungerer, og hva som bidrar til at vi får sikre arbeidsplasser fremover. SVs politikk ville bidratt til færre investeringer, færre arbeidsplasser og til at færre ville vært villig til å satse. De som tar det største trykket nå i form av fall i verdier, er faktisk mange av de private eierne rundt omkring. De må i noen selskaper ta ut utbytte fra ett selskap for å putte penger inn i et annet selskap, for å bidra med egenkapital. Å legge veldig sterke begrensninger på å flytte kapital på den måten, vil altså kunne bidra til å forhindre at man får penger og input i de selskapene som har et behov for å videreutvikles, og som kanskje er skjøre innenfor et ansvarsområde eller et eierområde én person har. Det er en forståelse av næringslivet som jeg tror er veldig forskjellig i SV og Høyre.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgingsspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:57:16]: Jeg tror mange i det næringslivet som er hardest rammet av krisen, har en forståelse av næringslivet som ligger langt nærmere min, når de f.eks. vil mene at det vil være rimelig at de store eiendomsselskapene bidro mer til å få husleien ned for utsatte butikker. Eller, for å ta det som statsministeren selv kom inn på, utbytter: Opposisjonen var klar for å være med på forslag som gjorde det mulig å ta ut utbytte under noen omstendigheter, av den typen som statsministeren nevner, men høyresiden ville ikke ha noen begrensninger i det hele tatt, for det er tydeligvis så unaturlig for høyresiden å stille krav til dem på toppen av samfunnet. Danmark hadde i sin krisepakke både krav til å stoppe utbytter hvis man fikk statlige penger, og krav om at statlige krisepenger ikke kunne gå til bedrifter med koblinger til skatteparadiser.

Mener statsministeren at danskene står for en uansvarlig og dårlig næringspolitikk, eller at det er større sjanse for den typen koblinger i det danske næringslivet enn i det norske?

Statsminister Erna Solberg [10:58:21]: Tiden vil vise hvem som kommer best ut av de tiltakene man har innført, og hvordan dette har fungert. Det kan vi gjøre opp regning for. Vi har sagt at vi skal ha et stort forskningsprosjekt om disse spørsmålene etter hvert. Så får vi se hvem som kommer best ut av Norge og Danmark. Har det vært barrierer eller annet for andre? Det er vanskelig å si det på forhånd – vi får se det i ettertid. Jeg spiller i hvert fall ikke med norske arbeidsplasser og muligheten til å få det til. Det er hovedgrunnen.

Jeg er enig med representanten Lysbakken i at eiendomsselskapene burde ha satt ned husleien. Derfor ga vi ikke 100 pst. dekning av faste kostnader i kontantordningen. Det skulle være et insentiv til å forhandle med sine huseiere om å få ned leien også den veien, i alle fall midlertidig. Mange av dem vil ha interesse av å gjøre noe av dette, for hvis selskaper går konk, vil de ha større problemer med å få inn husleie i tiden fremover. Så det er et insentiv for å få det til i den ordningen vi har laget.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgingsspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:59:30]: Det er dette som er utfordringen: Når det kommer til krefter i vårt samfunn som har mye penger og mye makt, er det tillit som skal gjelde. Jeg oppfatter at statsministeren, på samme måte som at hun ønsker at store huseiere skal bidra til dugnaden, mener og sikkert vil oppfordre til at det ikke skal tas ut utbytter. Hun er bare ikke villig til å

stille krav. Man kan jo tenke seg at man skulle begynne å møte dem som er avhengig av trygd, på samme måte, altså ikke stille krav, men bare ha tillit. Det ville vært en ny linje fra regjeringens side. Men når det gjelder de på toppen av det norske samfunnet, er det denne grenseløse tilliten som får lov til å gjelde. Det gjenstår å se om det blir tatt ut utbytter, og om statlige penger går til bedrifter med koblinger til skatteparadiser, men jeg kunne tenke meg å vite om statsministerens motstand mot slike krav er fordi hun ikke tror det er et problem, eller fordi hun mener det er feil å stille krav til f.eks. bedrifter med koblinger til skatteparadiser.

Statsminister Erna Solberg [11:00:33]: La meg ta eksemplet som ble nevnt i forrige spørsmål, nemlig spørsmålet om utleieordningen. Hvis vi skulle satt som betingelse for at en enkeltbedrift skulle få støtte fra kontantstøtteordningen, at deres utleier hadde sagt ja til å redusere husleien, er det ikke utleieren som hadde blitt rammet. Det er den bedriften og de arbeidsplassene vi hadde forsøkt å redde, som hadde blitt rammet hvis de hadde hatt en utleier som hadde sagt at det ikke var mulig. Det er mange utleiere som har satt ned husleien noen steder, og som vet at det er en nødvendig del. Men en slik detaljstyring av næringslivet kan få mange andre konsekvenser. Vi er nå opptatt av at alle bør bidra, vi må alle stille opp for å sørge for at Norge kommer seg igjennom, men vi bør ikke lage regler som kan bidra til at arbeidsplasser går tapt fordi man vil drive med symbolpolitikk.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Une Bastholm (MDG) [11:01:42]: Under koronakrisen har nordmenn holdt sammen i en dugnad for å beskytte de mest sårbare. Vi har snudd hverdagen på hodet, og det har kostet flere hundre milliarder kroner. Men vi har gjort det fordi det trengs, for når vi mennesker vet hva som er viktigst, er vi stort sett sånn rigget at vi har lyst til å bidra – også når det krever store endringer i hverdagen vår.

De siste ukene har statsministeren og regjeringen vist handlekraft, tatt ledelse og fokusert på det som er det aller viktigste. En ny undersøkelse fra Opinion ser på nordmenns vilje til egen endring og forventninger til politikerne i koronakrisen, og sammenligner det med den samme viljen til endring og forventninger til politikerne til håndtering av en annen stor trussel mot liv, helse og velferd, nemlig klimakrisen. Resultatet er slående: Én av tre nordmenn mener at politikerne må være like handlekraftige i møte med klimakrisen som de har vært gjennom koronakrisen – dette på tross av at vi i det siste har hatt de mest inngripende tiltakene i fredstid. Og ikke minst: Både denne undersøkelsen og flere tidligere undersøkelser har vist veldig tydelig at flertallet av nord-

menn ønsker at politikerne skal hjelpe dem med å ta klimavennlige valg.

Til sammen gir dette statsministeren stort rom til å ta lederskap, også i møte med klimaendringene, som vi vet truer framtiden til barna våre. Er statsministeren klar til å vise samme handlekraft i håndteringen av klimakrisen som hun har vist i håndteringen av koronakrisen?

Statsminister Erna Solberg [11:03:30]: Jeg er forberedt på at vi skal gjøre kraftige tiltak for å bidra til at vi får ned utslippene i Norge, og at vi kommer inn på rett spor globalt. Det jobber Norge og norske myndigheter med hele tiden. Men det betyr ikke at vi nødvendigvis er enig med Miljøpartiet De Grønne i alle tiltakene eller hvordan vi gjør det. Det er viktig å understreke.

Men det er slik at Norge nå gradvis skal over til arbeidsplasser som er mye mer knyttet til et grønt skifte. Vi skal ha en annen type energiutvikling i Norge, vi skal elektrifisere betydelig mer fremover. En av grunnene til at vi har villet ha endringene i skatteregimet for oljebransjen, er at vi vil realisere mange av kraft-fra-land-prosjektene og elektrifiseringsprosjektene som er nødvendig for å få ned punktutslipp i Norge. Det er selvfølgelig en annen strategi enn den Miljøpartiet De Grønne normalt ville ha lagt seg på, men det er flere veier til å nå det samme målet.

Vi jobber nå med en hydrogenstrategi for å se på industriutvikling, men også på utviklingen av andre energibærere for transport i fremtiden – viktige løsninger som sannsynligvis både kan gi arbeidsplasser i Norge og bidra til lavere CO₂-utslipp i fremtiden. Vi jobber med sirkulærøkonomi, det skal komme en egen handlingsplan om sirkulærøkonomi hvor vi også ser på hvordan vi kan bruke alle materialer, gjenvinne mye mer og bruke de verdiene som i dag går bort, og der er faktisk industrien i Norge et eksempel til etterfølgelse. I løpet av de siste 20–30 årene har man av biprodukter som før ble kastet og deponert steder, fått utrolig mye mer verdier og produkter. Men det er også et område hvor vi må jobbe med mer teknologi, og det er store endringer som skal til.

Une Bastholm (MDG) [11:05:16]: Dette svaret synes jeg er ganske oppsiktsvekkende, for jeg ba om et svar om handlekraft og vilje til forpliktelse. Det burde vært uproblematisk for en statsminister i vår tid å forplikte seg til å vise samme handlekraft i møte med klimakrisen som hun har vist i møte med koronakrisen.

Den klimaledelsen som statsministeren ikke har, er i ferd med å vise seg i EU. I desember uttalte EU-kommisjonens president, Ursula von der Leyen:

«I am convinced that the old growth-model that is based on fossil-fuels and pollution is out of date (...).»

I vinter uttalte EUs visepresident at norsk gass uansett må bort når EU skal bli karbonnøytralt. EU kjøper mesteparten av gassen vår.

Er statsministeren bekymret for at skattefordeler og krisepakker til oljebransjen kan føre til ulønnsomme investeringer og store tap for norske skattebetalere?

Statsminister Erna Solberg [11:06:07]: Jeg ser ingen motsetning mellom det denne regjeringen gjør, og det EU har lagt opp til i sin «green deal» – eller det arbeidet og den retningen vi har. Hvis handlekraft er å erklære handlekraft, ikke vise hva man gjør, er det for meg et litt impotent system å være politiker på. Det er handlekraftig å gjøre ting fremover, det er det viktigste, og vi har altså en plan for å gjøre dette. Vi jobber nå enda mer for å komme tilbake med stortingsmeldingen om oppfølgingen av Klimakur, slik at vi skal nå våre mål om kutt i CO₂-utslippene i Norge frem mot 2030. Men det er jo slik at det krever noen andre tiltak. Vi skal bevare arbeidsplasser samtidig, vi skal videreutvikle nye arbeidsplasser, vi skal gradvis gå videre. Og så mener jeg at selv om gass kanskje ikke er den langsiktige løsningen i et europeisk perspektiv, er det fortsatt slik at ikke noe fornybart system klarer seg uten noen stabilisatorer, og gass er en bedre stabilisator i Europa enn f.eks. kullkraft.

Presidenten: Une Bastholm – til oppfølgingsspørsmål.

Une Bastholm (MDG) [11:07:16]: Grunnen til at jeg trakk fram EU her, er at det er det viktigste markedet vårt for gass, og en del av de prosjektene vi nå risikerer å stimulere til med skattefordeler til oljen, er jo prosjekter som vil komme en stund fram i tid, og det vil ta noen år før den utvinningen begynner å skje. På det tidspunktet har EU kommet enda lenger i sin plan for å kutte i sine utslipp. Det er noe jeg i hvert fall ville ha forventet at statsministeren tar inn over seg og tydelig viser at hun er obs på, for vi risikerer her et enormt investeringstap, store tap for det norske samfunn og utrygge arbeidsplasser.

I tillegg vil jeg si at det å forplikte seg til handlekraft i møte med klimakrisen, egentlig bare betyr at man er villig til å si like tydelig der det vi har klart de siste ukene, nemlig at vi ser hva som er viktigst. Så vi er villige, ja, i vår tid, til ikke å gi avgiftslette til fossile biler, vi er villige til ikke å bygge de motorveiene som noen ønsker seg, fordi det er ikke det vår tid trenger mest. Det vil øke utslippene på kort sikt, og det vil øke utslippene på lang sikt – inntil alle biler er elbiler. Så er statsministeren klar for å gjøre det som trengs for å kutte utslippene innen 2030 til de målene som hun har lovet?

Statsminister Erna Solberg [11:08:29]: Vi er klare for å gjøre de tiltakene som vil kutte CO₂-utslippene i forhold til målene våre. Men det er ikke sikkert at det er MDGs politikk som kommer til å gjøre det. For eksempel mener jeg at motorveier, i et perspektiv hvor det er nullutslippsbiler som kjører på dem, er helt fint. Det binder sammen arbeidsmarkedsregioner, det sørger for å styrke konkurransekraften for et land som er spredt-bygd, det kan gi mer effektive løsninger for nullutslipps-transport enn f.eks. storstilt jernbaneutbygging kommer til å gjøre over tid, fordi det er mer fleksibelt og nærmere folk.

Da er vårt utgangspunkt ikke å ta vekk det som binder Norge sammen, men å sørge for god samferdsel fremover, sørge for at de transportmidlene vi har, er nullutslippsbiler og nullutslippsløsninger. Det er derfor hydrogensatsing er viktig, fordi nyttetraffikken, varetransporten, neppe kommer til å kunne klare seg bare med elektrifisering. Da må de kanskje klare seg med løsninger hvor vi har andre drivstoff fremover.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgingsspørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [11:09:38]: Det er viktig å berge den leverandørindustrien, verftsindustrien og olje- og gassindustrien vi har. Apropos gass: Statsministeren nevnte hydrogen og sirkulærøkonomi. En god grunn til at vi skal fortsette med gass, er at den kan bane veien til hydrogen, og at vi kan få blå hydrogen. Men en forutsetning for at det skal lykkes, er at vi lykkes med fangst og lagring av CO₂. Her kan gass åpne for et stort nytt potensial.

Spørsmålet mitt er ganske enkelt: Vil det komme tiltak i fase 3 som kan korte ned den veien, til vi får et gjennombrudd for hydrogen og et gjennombrudd for CCUS, fangst, lagring og bruk av CO₂? Poenget er at dette kommer ikke av seg selv. Markedet kommer ikke til å levere det alene. Det trenger ganske kraftfulle politiske virkemidler. Blir det en del av pakken i fase 3?

Statsminister Erna Solberg [11:10:30]: Hydrogen er et tema som kommer opp i fase 3, på det planet vi er nå. Vi jobber med denne strategien knyttet til hydrogen, med enkelttiltak og tiltak som kommer til Stortinget. Så er vi ikke ferdig med all behandling, men det er ett av temaene. Ammoniakk er selvfølgelig et annet tema som kan komme, men det gir ikke helt nullutslipp i produksjonen på samme måte.

Når det gjelder fangst og lagring, skjønner jeg iveren. Jeg skjønner det, men vi må bruke den tiden vi trenger til å få kvalitetssikret disse prosjektene godt nok til at vi kan ta en investeringsbeslutning. Det er milliardbeløp som skal brukes de neste årene hvis man skal realisere

fangst og lagring. Da må vi ha et beslutningsgrunnlag, vise kostnadsbiten og ikke komme i den fasen hvor vi var, at vi plutselig må legge noe vekk fordi det sprekker på grunn av at man har rusket prosjekter. Vi må lære av Mongstad. Det ble aldri et CCS-fangstanlegg på Mongstad, fordi man kanskje hadde feil utgangspunkt da man startet prosjektet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [11:11:47]: I gårshagens budsjett så vi ikke bare mangelen på et kraftfullt program for å få folk i arbeid og for å sikre velferden, det vi trenger i en uvanlig situasjon, vi så også spor av regjeringens vanlige sosiale politikk. For det første at regjeringens kutt i støtteordning for barnebriller vil gi en innsparing på 160 mill. kr i år, langt mer enn anslått, for det andre at når barnetrygden ikke justeres opp til det som er riktig nivå, sparer regjeringen 209 mill. kr der. Og fordi grunnbeløpet sakter akterut, synker bevilgningene til alderspensjonister med hele 3 940 mill. kr.

I den helt andre enden av skalaen enn smålige innsparinger på barn og eldre kommer altså ordningen for bedriftene, hvor det er bevilget 50 mrd. kr. Rødt er for krisepakker som sikrer arbeidsplasser, men de må være treffsikre. Et enstemmig storting slo fast at vi forventet at utbetalt støtte «ikke skal bidra til utbytte utover ordinær lønn og skatt, og at det er viktig at utleiende ikke benytter seg av at leietakere får støtte til ikke selv å bidra gjennom redusert leie».

Så har det kommet flere eksempler på det motsatte i ettertid av vedtaket. Vi vet at vi vedtok ordningen på rekordtid, for det hastet å komme i gang. Både Stortinget og regjeringen hadde som forutsetning at det skulle vurderes justeringer etter den første utbetalingen. Fredag åpner altså andre søknadsrunde.

Har regjeringen vurdert justeringer i ordningen for å sikre at Stortingets forutsetninger om både utbytte og husleie blir oppfylt i tiden framover?

Statsminister Erna Solberg [11:13:28]: De justeringene og områdene vi har sett på i flere av disse kompensasjonsordningene, har vært for å treffe personer eller bedrifter som ikke er organisert på samme måten, i aksjeselskapsformen, for å sørge for at de ikke faller utenom kompensasjonsordninger. Det er vel den hovedbiten av endringer vi har gjort knyttet til dette spørsmålet.

Bjørnar Moxnes (R) [11:13:56]: Det var ikke svar på spørsmålet om regjeringen har vurdert å gjøre endringer for å sikre at Stortingets forutsetninger om utbytte og husleie blir lagt til grunn og oppfylt framover. Vi leser i DN at nå kommer kravene om full hus-

leie. Virke har uttalt at så langt er det veldig få signaler om at huseierne faktisk bidrar. Det er en blanding av at utleiende skyver problemstillingen foran seg for å se hva leietakerne får i kompensasjon, og at de ikke ser noe poeng i å gi lettelser.

Det er altså enstemmige merknader fra Stortinget om at man legger til grunn at utleiende skal bidra med redusert leie i perioden med nedstenging eller sterk nedgang i omsetning hos leietakerne. Likevel ser vi at de ikke bidrar på den måten. Da er spørsmålet: Hvordan kan regjeringen se at dette skjer, uten å prøve å rette opp ved å stramme inn på kravene for ordningen?

Statsminister Erna Solberg [11:14:56]: Svaret på det er at å stramme inn på kravene for ordningen ikke går ut over utleiende, det går ut over de bedriftene som leier. Hvis vi skal si at de ikke får penger til å dekke sine faste utgifter hvis utleiende ikke har satt ned leieprisen, betyr det i praksis at vi gjør folk konkurs. Bedrifter kommer til å dø. Det er det som er vårt virkemiddel i denne ordningen. Det ligger ikke et virkemiddel overfor utleiende knyttet til denne kontantstøtteordningen.

Jeg går ut fra at vi alle har den samme intensjonen. Vi har appellert sterkt til at utleiende skal redusere, men de har også lån og avdrag og ting som skal betales. De har tomme lokaler noen steder, og de har utfordringer med finansiering av prosjekter. Verdiene har falt. En av de tingene som har falt absolutt mest i bygg- og anleggssektoren nå, er næringsbygg og prosjekter knyttet til det. Det er ikke unaturlig i en tid da man kanskje vil se flere tomme kontor- og butikklokaler fremover.

Presidenten: Bjørnar Moxnes – til oppfølgings-spørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [11:16:04]: Vi ser at halvparten av pengene har gått til eiendomsselskaper så langt. Det var kanskje ikke helt intensjonen med ordningen. Så ser vi at en forsker på økonomisk ulikhet fra USA, Chuck Collins, advarer mot at kriser kan akselerere økonomiske forskjeller, og anbefaler særskatt på urimelig fortjeneste på en krise, det han kaller en pandemisk profitt. Spesielt hvis noen sitter igjen med urettmessig statsfinansiert fortjeneste, må det være i alles interesse å rette opp i det.

I regjeringens rekke av kommisjoner kommer det også et ekspertutvalg som skal vurdere de økonomiske mottiltakene mot koronapandemien. Vi kunne hatt bruk for et slags teknisk beregningsutvalg som så på støtteordningen for bedrifter, og som også så på oppsamling av rikdom på grunn av krisen, og om skattene har utilsiktede konsekvenser, som kan forhindre at fellesskapet tar tapene, mens privatpersoner får urettmessig gevinst. Vil dette være innenfor utvalgets mandat, el-

ler trengs det et eget arbeid for å se på disse sidene av krisens økonomiske konsekvenser?

Statsminister Erna Solberg [11:17:03]: Det utvalget som nå leverer til tredje fase, har sett mest på hvordan tiltakene har fungert, og hva slags tiltak som vil være mest virkningsfulle overfor de utfordringene vi ser på mer kort sikt i norsk økonomi. Det langsiktige utvalget som ble nedsatt på fredag, som skal se på virkemidler frem til 2025, har et relativt åpent mandat. Det er ikke spesifisert at de skal se på ulike fordelings effekter, men de har et relativt åpent mandat til å se på hva som skal til for å sikre arbeidsplasser, og hvordan den økonomiske utviklingen kommer til å være. Jeg kan ikke si om de kommer til å ta med seg spørsmålet om noen har sittet igjen med ekstra inntekter knyttet til dette.

Det er selvfølgelig noen bedrifter som går bedre enn andre i denne situasjonen. Dagligvarebransjen går bedre, men de har også utgifter knyttet til smitteverntiltak, og folk har stått på for å jobbe der. Fordi folk har handlet mer, har dagligvarebransjen gått bedre enn en del av de andre, men å kalle det en pandemisk profitt, vil jeg si er feil. De har stått på og jobbet og bidratt til at landet har gått godt i denne tiden.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Anette Trettebergstuen (A) [11:18:25]: Svært mange virksomheter blør nå som følge av krisen, men de fleste får også, på grunn av myndighetenes krisepakker, god hjelp til å holde arbeidsplasser og hjulene i gang. Men de som ikke har inntjening som formål, de som ikke er skattepliktige, f.eks. organisasjoner, stiftelser, frivillighet og ideelle aktører som driver viktige tjenester for det offentlige, men som samtidig ikke har fått inntektstap som følge av avlyste arrangementer eller manglende kakeotteri – eksempler på sånne virksomheter er alle attføringsbedriftene våre, viktige organisasjoner som Krefthforeningen, 4H, speiderne, ANSA, alle folkehøgskolene våre, ja i det hele tatt lag og foreninger over hele Norge og i tillegg bruktbuikkene våre – de faller utenom alle krisepakkene.

Stortinget ba derfor regjeringen komme tilbake med en løsning for disse, men vi kunne i går skuffet konstatere at de fortsatt står uten løsning. Når vi samtidig vet at store taxfreekjeder som tar ut utbytte i Tyskland, eller veskebutikker i Akersgata som selger luksusvarer, mottar titalls millioner i statlig støtte gjennom krisen, er det absurd at ikke regjeringen klarer å følge opp Stortingets marsjordre om også å la bruktbuikkene våre, Krefthforeningen, 4H, attføringsbedriftene, ja alle de frivillige som land og strand rundt står på for å gjøre noe for andre, få ta del i krisepakkene. Hvorfor har ikke regjerin-

gen fulgt opp Stortingets vedtak om også å la disse få krisehjelp?

Statsminister Erna Solberg [11:20:16]: En av de tingene jeg synes er bra med de krisepakkene vi har laget, er at vi ikke har hatt moralsk fordømmelse når det gjelder hva slags aktivitet man driver med, om man er i det segmentet eller det segmentet, som lå under i Anette Trettebergstuen kommentar nå, med en forakt for at noen jobber i en butikk, for at man trenger sikkerhet, for å ha solgt de og de varene. Det synes jeg faktisk det er en dårlig idé å gjøre. Jeg synes ikke vi skal ha den moralske pekefingeren når det gjelder hvem som får – jobber er jobber, arbeidsplasser er arbeidsplasser.

Så er vi veldig opptatt av å forsøke å finne en løsning nettopp for bruktbuikker, attføringsbedrifter og andre. Det som er vanskelig med disse ordningene, er at fordi de ikke er aksjeselskap, fordi de ikke følger alle de samme reglene, har det vært vanskelig å lage dette. Vi får ikke på plass alt, vi jobber døgnet rundt i departementene, men vi har det på listen, og vi kommer tilbake til det.

Anette Trettebergstuen (A) [11:21:10]: Det ligger ingen moralsk fordømmelse i å redde noen arbeidsplasser. Poenget mitt er bare at det virker som om denne regjeringen er opptatt av å redde noen arbeidsplasser foran andre. Derfor sa også Stortinget at dem jeg nevnte som eksempler, måtte regjeringen komme tilbake med en løsning for i revidert nasjonalbudsjett. Det har ikke kommet. Vi må komme oss ut av denne krisen uten økte forskjeller i samfunnet vårt. Skal vi klare å stå sammen gjennom krisen, må folk se at myndighetene er opptatt av å behandle arbeidsplasser likt. Folk ser jo og forstår ikke at regjeringen lar store konsern få krisehjelp samtidig som de tar ut utbytte, eller at store luksusbutikker får det de trenger, mens små aktører – som bruktbuikkene våre, Krefthforeningen, 4H og attføringsbedriftene – har ikke regjeringen plass til. Hvorfor vil ikke statsministeren legge fram en løsning for de små, ideelle aktørene?

Statsminister Erna Solberg [11:22:12]: Krefthforeningen er ikke en liten, ideell aktør. Det er en stor, ideell aktør, og de gjør et fantastisk arbeid. Vi er opptatt av å ta vare på alle disse. Vi har altså ikke klart å finne en løsning i revidert nasjonalbudsjett for disse, men vi jobber videre med spørsmålet og saken. Det skyldes at de forenkla metodene vi har hatt, har vært beregnet for den store bredden av f.eks. aksjeselskap, som innrapporterer etter et visst system. Det at man har ulike retninger av andre organisasjoner, betyr at man må være mye mer detaljert for å dekke opp alle dem. Vi har altså jobbet utrolig mye med mange løsninger, men vi er ikke i havn med disse løsningene.

Anette Trettebergstuen (A) [11:22:51]: Stortingets anmodningsvedtak forklarte regjeringen klart og tydelig hvordan man skulle lage en løsning for disse virksomhetene.

Et annet anmodningsvedtak regjeringen ikke har fulgt opp på en god måte, var Stortingets vedtak om at regjeringen måtte komme tilbake med en krisepakke for mediene, som nå blør grunnet krisen. Journalister permitteres og sies opp, samtidig som mediene aldri har hatt mer å gjøre enn nå – og de er viktigere enn noen gang også gjennom krisetiden. Løsningen som ble lagt fram i går, vil kun dekke rundt 20 pst. av de milliontapene mediene nå har, og to tredjedeler av landets journalister jobber i mediehus som ikke vil treffes av krisen. Synes statsministeren at det er en god løsning med en krisepakke som overhodet ikke kommer til å redde journalistikken?

Statsminister Erna Solberg [11:23:42]: Det er nettopp det denne krisepakken er rettet inn mot – å redde journalistikken, redde dekningen, redde mediebiten. Det er en del mediebedrifter som ikke driver med ordinær journalistikk, nyhetsformidling eller annet, som kanskje kommer til å falle utenfor dette. Det er viktig å si at mediehusene har fått et fall i inntekt. Det er litt ulikt mellom de ulike bransjene, men de får en dekning, og mange av dem har hatt mindre fall i inntektene sine enn det vi setter som kriterier i kontantstøtteordningen og for mange andre bedrifter. Jeg kan skjønne at man ønsker å gi mer penger til dem, men vi gir denne gangen en betydelig sum som i størrelsesorden er en dobling av det som vil være mediestøtten normalt. Det er et solid bidrag til dem, men vi kan ikke dekke opp for alle bransjer, f.eks. for alle annonseinntekter som tapes rundt omkring. Staten kan ikke påta seg alt det, på samme måte som staten ikke påtok seg å dekke annonseinntektene på noe tidspunkt når det var kriser under den rød-grønne regjeringen.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går til den ordinære spørretimen.

Sak nr. 2 [11:24:53]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det foreligger ingen endringer i den oppsatte spørsmålslisten.

Spørsmål 1

Jan Böhler (A) [11:25:18]: Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til justis- og beredskapsministeren:

«Særlig i Oslo har det i den siste tida vært en del urovekkende hendelser i ungdomskriminelle miljøer, og i det hele har det i de senere årene vært en bekymringsfull økning i barne- og ungdomskriminaliteten. Regjeringen har i lang tid lovt at den arbeider med flere tiltak som kan motvirke dette: 1. Ny handlingsplan mot barne- og ungdomskriminalitet. 2. Forbud mot machete. 3. Nye bestemmelser for å nedlegge oppholdsforbud. 4. Forbud mot å delta i og rekruttere til kriminelle gjenger.

Når planlegger statsråden at disse tiltakene vil bli avklart i regjeringen og framlagt for Stortinget?»

Statsråd Monica Mæland [11:26:05]: La meg først takke representanten for et veldig viktig spørsmål.

Selv om barne- og ungdomskriminaliteten er lav i Norge og de fleste ikke er registrert for lovbrudd, er det bekymringsfullt at vi ser en liten gruppe ungdommer som begår gjentatte lovbrudd. Regjeringen er opptatt av å forebygge og bekjempe barne- og ungdomskriminalitet.

Det viser seg at de som begår gjentatt eller alvorlig kriminalitet, ofte har sammensatte utfordringer, lever i familier med store levekårsproblemer og ofte har behov fra flere instanser. Selv om det gjøres mye bra arbeid, ser vi manglende samhandling og samarbeid mellom tjenestene og kommunene. Vi ser også at mer kan gjøres, slik at familiene og ungdommene får den oppfølgingen de skal ha. Kriminalitet må løses i samarbeid på tvers av flere sektorer. Derfor skal handlingsplanen mot barne- og ungdomskriminalitet være tverrsektoriell. Regjeringen har til hensikt å legge den fram mot slutten av året, slik vi varslet i januar i år.

Et forslag om forbud mot machete og et alternativt forslag om forbud mot lange kniver ble sendt på høring med frist 21. februar i år. Fordi det er en rekke utfordringer ved et forbud, ble høringsinstansene bedt om innspill til mulige løsninger. De innspillene fikk vi nå i mars, og vi følger nå opp hvordan dette kan løses.

Det er flere måter vi kan ilegge oppholds- eller besøksforbud for barn og unge på. Barn under 15 år kan ilegges forbud mot å oppholde seg på et bestemt sted hvis opphold på stedet øker faren for at barnet begår en straffbar handling. Både unge og voksne kan dessuten ilegges besøksforbud. Dette kan også omfatte forbud mot å oppholde seg på et bestemt sted. Departementet vurderer på flere områder hvordan bestemmelsene om besøks- og oppholdsforbud kan gi en mer effektiv beskyttelse. Dersom de ungdomskriminelle er utenlandske statsborgere, kan reglene om bort- og utvisning komme til anvendelse. Jeg ga så sent som i januar i år en instruks om økt bruk av bortvisning og utvisning på grunnlag av ordensforstyrrelser overfor utlendinger uten oppholdstillatelse.

I tråd med Granavolden-plattformen jobber regjeringen med flere regelendringer som vil ha betydning for arbeidet mot kriminelle grupper. Straffelovrådets utredning kom nå i mars og viser til at det er mulig å innføre et straffebud som rammer deltakelse i og rekruttering til kriminelle gjenger og organisasjoner. Jeg vurderer nå hvordan den utredningen kan følges opp.

Jeg tror jeg vil si det på den måten: Mye er gjort, men mye må fortsatt gjøres. Dette er et samfunnsproblem som vi i fellesskap er nødt til å bidra til å løse.

Jan Bøhler (A) [11:28:55]: Jeg takker statsråden for et informativt svar – og et konkret svar på flere punkter.

Jeg vil gjerne følge opp et par punkter.

Det ene gjelder forbud mot machete. Det er et fryktinngytende våpen som er det som er mest anvendt i disse ungdomskriminelle gruppene som bl.a. herjer i Oslo. I Granavolden-plattformen står det jo ikke at man skal vurdere forbudet, det står at man skal innføre forbudet. I praksis er det for regjeringen å tilføye ett ord i våpenforskriften § 9 første ledd, der det er en opprømsing av kniver som er totalforbudt i Norge: føye til machete der. Det er litt vanskelig for meg å forstå at man, når man sa det i januar 2019, og dette er et akutt problem, bruker så lang tid på å tilføye ett ord.

Når det gjelder oppholdsforbud, vil jeg si at den lov-hjemmelen som finnes i dag, gjelder besøksforbud, og politiet bruker det som en avledning: oppholdsforbud. Men det har vært problematisk flere ganger i rettssystemet, og politiet bruker mye ressurser og lang tid, så vi trenger en bedre bestemmelse.

Statsråd Monica Mæland [11:30:04]: Min lekmannstilnærmelse til ordet «machete» er som representantens – jeg hadde også det inntrykk at dette måtte være enkelt å utforme. Høringen har vist at det ikke er helt enkelt. Det er forbud mot bruk av kniv, det er forbud mot å oppbevare kniv på offentlige steder, og det er også sånn at visse kniver er forbudt etter våpenforskriften fordi kniven i seg selv er uten et «aktverdig formål», som det heter. Dessverre gjelder ikke det machete. Det viser seg at betegnelsen ikke er helt presis, ikke er helt entydig knyttet til kniver, macheter, som brukes både av kokker og av folk som går på jakt. Dette har gjort det litt vanskelig, for vi skal ha lovtekster som er helt entydige. Men vi jobber nå med å følge dette opp, og jeg håper jeg skal kunne fremme et forslag om dette for Stortinget. Det samme gjelder en mer effektiv bruk av oppholdsforbud og bortvisningsregler.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Jan Bøhler (A) [11:31:13]: Jeg takker for det svaret også.

Jeg vil bare si at diskusjonen om machete, med de innvendingene som statsråden refererte – de var jo velkjente – pågikk i hele 2018. De var velkjente da regjeringen i Granavolden-plattformen bestemte seg for å si at man skal innføre det forbudet. Man burde jo ha tatt høyde for de innvendingene da man bestemte seg for å innføre det.

Når det gjelder forbud mot å delta i eller rekruttere til kriminelle gjenger, er det flott om statsråden vil si noe nærmere om når det kan komme. Vi har nå sett opprettingen av Satudarah på Østlandet, i Oslo, en internasjonal, farlig, kriminell gjeng, så det er et høyst aktuelt spørsmål å få det på plass.

Noe annet i Granavolden-plattformen som regjeringen sier den skal gjøre, er å skape regler for mer effektiv inndragning. Det er også veldig viktig, fordi pengene er så sentrale i disse ungdomskriminelle miljøene som omsetter narkotika. Så om statsråden også kan kommentere arbeidet med det, ville det vært fint, for det er til daglig et praktisk problem for politiet i Oslo hvordan man skal få beslaglagt pengene.

Statsråd Monica Mæland [11:32:19]: Det er helt sikkert mulig at man kunne tenkt bedre igjennom begrepsbruken på Granavolden, men vi kommer altså tilbake til det. Jeg skal presentere for både regjering og storting mulige løsninger på det. Når vi etter en høring får beskjed om at et begrep ikke er helt entydig, må man i hvert fall helt klart jobbe med hvordan det skal forstås, og det gjør vi. Vi er helt enige om at macheter er en uting, og at vi må gjøre noe med det.

Når det gjelder inndragning, vil vi få en anbefaling om dette av Straffelovrådet i august. De er bedt om å gjøre et arbeid for å se på hvordan man i større grad kan få til inndragning knyttet til verdier som skriver seg fra kriminelle forhold.

Så er det et lite mulighetsrom, slik Straffelovrådet har beskrevet det, for å håndheve det å rekruttere til og være medlem av gjenger. Handlingsrommet er snevert innenfor både Grunnloven og de menneskerettighetene som gjelder organisasjonsfrihet.

Spørsmål 2

Kjersti Toppe (Sp) [11:33:47]: «Dei fleste dødsfalla som følgje av koronaviruset har skjedd på sjukeheimar, og på Metodisthjemmet i Bergen har 16 av 46 bebuarar døydd av sjukdomen. Fylkeslegen har konkludert med forsvarleg drift, men at gamle bygningar, mange tilsette i karantene og dårleg testkapasitet blei avgjerande for situasjonen, og at pandemiplanen på sjukeheimen var

utilstrekkeleg. Regjeringa har varsla ei tiltakspakke på 400 mill. kroner for sårbare born og unge.

Vil statsråden sikre ei tiltakspakke for å styrke det kommunale smittevernarbeidet og verne sårbare eldre?»

Statsråd Bent Høie [11:34:27]: Regjeringen er opp-tatt av at mennesker med omsorgsbehov skal være trygge på at de får et godt og verdig tilbud når de trenger det. Beboere ved sykehjem er særlig utsatt i den situasjonen vi står i, både på grunn av alder og på grunn av underliggende sykdommer.

Det er viktig at kommunene ivaretar alle sårbare grupper i denne perioden. Det er kommunene som har ansvaret for helse- og omsorgstjenesten, som sykehjem, og som sørger for at det er godt vedlikehold av bygningsmasse og tilstrekkelig bemanning og kapasitet. Kommunene har også ansvaret for å ha beredskaps- og smittevernplaner.

For regjeringen har det vært viktig å sørge for en god stimuleringsordning til kommunene. Vi har gjennom våre budsjetter lagt til rette for nettopp å bygge og modernisere et rekordstort antall heldøgns omsorgsplasser i sykehjem og omsorgsboliger. Med en tilsagnsramme på 3,6 mrd. kr til om lag 2 000 flere og bedre heldøgns omsorgsplasser i budsjettet for 2020 har regjeringen til sammen lagt til rette for om lag 17 500 heldøgns omsorgsplasser med en samlet tilsagnsramme på om lag 29,1 mrd. kr i perioden 2014–2020. Til sammenligning ble det i årene 2008–2013 satt av om lag 7,6 mrd. kr til om lag 11 250 heldøgns omsorgsplasser.

Som representanten Toppe viser til, har Fylkesmannen konkludert med forsvarlig drift. Fylkesmannen har også pekt på at å forhindre smitte ved sykehjem er krevende av flere årsaker, som at symptomene er vanskelige å oppdage, at mange ansatte måtte i karantene, og lav testkapasitet. For å møte dette har vi bl.a. bedt kommunene om å bygge opp prøvetakingskapasiteten betraktelig. Målet er at alle med symptomer på covid-19 skal ha muligheten til å teste seg. Vi følger også med på om det er behov for endringer knyttet til eksisterende boligmasse, men per nå er det for tidlig å slå fast om dagens bygningsmessige krav er gode nok til å ivareta smittevern hensyn. Så må vi selvsagt evaluere og lære når dette er over.

Vi vil videre vurdere dette i samarbeid med Husbanken og Helsedirektoratet. Investeringsstilskuddet har for tiden tilstrekkelige rammer, og Husbanken har ikke meldt om økt pågang fra kommunene som følge av covid-19 eller smittevern hensyn generelt. Men vi følger med på denne utviklingen og vil fortløpende vurdere behov for ytterligere tiltak spesielt rettet mot den gruppen som representanten Toppe tar opp.

Kjersti Toppe (Sp) [11:37:01]: Takk for svaret.

Det er interessant, det som statsråden òg viser til, at gamle bygningar blir viste til som ei av årsakene til at det vart mykje smitte på denne sjukeheimen. Da er det interessant at regjeringa har foreslått å ta bort tilskotet til rehabilitering av sjukeheimar. No ville ikkje Stortinget det slik, men eg vil gjerne utfordra statsråden på om han ikkje ser at det er viktig å stimulera kommunane til å restaurera sjukeheimane nettopp fordi òg smittevernarbeidet da kan bli enklare, og at det vil vera avgjerande i ein pandemi.

Eg vil også spørja om han kan garantera at kommunar og alle sjukeheimar no får testutstyr og testkapasitet til alle, og alt av nødvendig smittevern utstyr? Det har vore kjent at det har vore stor mangel på det.

Statsråd Bent Høie [11:38:04]: Til det første spørsmålet: Ja, jeg mener det er viktig at kommunene vedlikeholder sykehjemmene sine. Det som er en diskusjon, er om staten skal fortsette å finansiere vedlikehold av sykehjem som nå begynner å bli de sykehjemmene som vi i sin tid ga tilskudd til for at de skulle få bygge. Jeg er bekymret for at kommunene selv ikke tar tilstrekkelig ansvar for å vedlikeholde og rehabiliterer sine bygninger. Det var også bakgrunnen for den endringen som regjeringen foreslo i sin tid.

Vi har et godt samarbeid med kommunene om å bygge opp testkapasiteten. Laboratoriekapasiteten er ikke nå et hinder for testing. Mitt inntrykk er at de fleste kommunene nå er godt i gang med å etablere gode ordninger for å teste det som det er behov for.

Når det gjelder testutstyr, får de det av sykehusene. Når det gjelder beskyttelsesutstyr, blir det rettferdig fordelt mellom kommunene og sykehusene i landet. Hvis kommunene har mangel på det, er det også et nasjonalt beredskapslager som de kan få hjelp fra.

Kjersti Toppe (Sp) [11:39:12]: Mange omtalar dei eldre som dei aller mest sårbare under denne pandemien. Dei er trippelramma: Dei er dei med høgast dødelegheit, dei opplever gjerne dei største konsekvensane av smitteverntiltaka, og dei har ikkje like god tilgang til sjukehustenestene som resten av befolkninga.

Det skriv òg Siren Eriksen om, seniorforskar ved Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse, i ein kronikk i Vårt Land, at vi kan ikkje ha det slik at for ein person som er gamal og bur på sjukeheim, skal behandling for kornavirus vera langt dårlegare enn om personen budde i eigen heim. Poenget er at det må vera ei individuell vurdering. Eg er bekymra for om sjukeheimane har godt nok utstyr og god nok kompetanse til å ta seg av alvorleg sjuke pasientar i ei slik krise. Det er mange som er bekymra for tilgangen til vanleg sjukehusbehandling

for eldre under denne krisa. Kan statsråden stadfesta at det skal gjerast ei individuell vurdering av alle?

Statsråd Bent Høie [11:40:16]: Ja, det skal gjøres en individuell vurdering av alle. Det kommer også fram av de retningslinjene som gjelder fra Helsedirektoratet. Så er det sånn at en individuell vurdering når det gjelder sykehjemsbeboere, veldig ofte vil være at de vil ha liten nytte av å bli overført til sykehus. Den intensive behandlingen som gis på sykehus, kan også ofte være en belastning for disse pasientene, for vi vet at veldig mange av dem som bor på sykehjem, rett og slett har en veldig dårlig helse. De vil f.eks. ikke ha mulighet til å gjennomgå en intensivbehandling på et sykehus, og da vil den individuelle vurderingen veldig ofte være at det beste for pasienten er å få den behandlingen, pleien og omsorgen som gis på sykehjemmene. Men det skal alltid gjøres en individuell vurdering.

Spørsmål 3

Siv Mossleth (Sp) [11:41:23]: «Beitekrise er en stor belastning for reinen i Nordland i år. Men gjennom mange år har kalvetapet i fylket vært på ca. 60 pst. hvert eneste år. Rovvilt gjør at reinen bruker mer energi og trekker vekk fra fôringsplasser, eller de få områdene hvor det er beiter. Dette fører til at en næring med store problemer blir ekstra utsatt for rovviltets herjinger i år, fordi rovviltforstyrrelser kan være like dødelig som direkte tap til rovvilt.

Hvordan bidrar statsråden til at ekstraordinære fellingstillatelser gis i slike situasjoner?»

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [11:42:05]: Nasjonal rovviltpolitikk er nedfelt gjennom Stortingets behandling av fire stortingsmeldinger siden 1992, og det har også vært et stort antall representantforslag når det gjelder rovdyr. Disse gir nærmere føringer for hvordan rovviltforvaltningen skal innrettes for å nå den todelte målsettingen om rovvilt og beitebruk med lavest mulig konfliktnivå. Regjeringen følger opp den vedtatte politikken ved å legge til rette for måloppnåelse både for konkrete regionvise bestandsmål for rovviltartene og for næringsmessig utnyttelse av utmarksbeitene.

Som landbruks- og matminister er jeg opptatt av å ivareta beitenæringens interesser i rovviltpolitikken, og jeg gjør dette i dialog med min kollega i Klima- og miljødepartementet, som har det konstitusjonelle ansvaret for å følge opp Stortingets vedtak innenfor rovdyrpolitikken.

Den todelte målsettingen innebærer å finne en balanse mellom to hensyn der det alltid vil være en utfordring å holde konflikten på et lavt nivå. Derfor ble det i

Granavolden-plattformen tatt med en presisering om å «sikre en tydelig geografisk differensiering mellom rovvilt og beitedyr», nettopp for å få ned konfliktnivået.

Spesielt gir reindriftens og rovviltets overlappende arealbruk større utfordringer og fører til konflikter. Det er færre muligheter til å sette inn forebyggende tiltak. I Nordland er antallet erstattet rein økt fra omkring 2 000 dyr på 2000-tallet til omkring 3 000 dyr på 2010-tallet. Totalt i landet har det økte antallet erstattet rein ligget på ca. 20 000 dyr i året fram til 2008. I de senere årene har det variert bitte litt, men det har ligget der. I 2018–2019 var tallet 18 000 rein.

Spørsmålet fra representanten om ekstraordinære fellingstillatelser for rovvilt stilles på bakgrunn av reindriften i Nordland. For å møte beitekrisen har jeg tatt flere initiativ for å øke bevilgningen til kriseberedskapsfondet for reindriften. Samlet sett har vi brukt 50 mill. kr til dette.

Representanten viser også til at reinen er ekstra sårbar i kalvingstiden. Det har representanten helt rett i, og derfor er det utrolig viktig for meg, i enhver situasjon, å snakke om hvor en kan sette inn tiltak. Jeg vil vise til at det nå pågår ekstraordinære uttak av rovvilt ved Statens naturoppsyn etter vedtak fra Fylkesmannen eller Miljødirektoratet, nettopp fordi utfordringene er spesielt store i år, med de klimaforholdene som rår.

Siv Mossleth (Sp) [11:45:20]: På kontoret mitt henger det et bilde. Det viser 17 reinsdyr på Saltfjellet. Jeg fikk det for et par år siden av en ung reineier. Han var fortvilet over det han så på bildet. Veldig mange ville ikke skjönt hva han var fortvilet over, men det var 17 simler, bildet var tatt i februar, og ikke én hadde kalv ved foten. Han spurte: Er det liv laga å drive med rein?

I Voengelh-Njaarke slaktet de 1 500 kalver i 1993. Nå har de nesten ingen kalver å slakte, enda de slaktet én kalv i fjor. En kultur og en næring holder på å dø. Ministeren viste til den todelte målsettingen, men det står hos alle fylkesmennene at rovviltet er hovedmålet, og da blir beitenæringen naturlig et underordnet mål. Hvordan kan ministeren ikke se at reineierne og beitenæringens interesser må løftes hvis vi skal få denne todelte målsettingen som Stortinget har bestemt?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [11:46:35]: Jeg var så heldig å komme fra et reindriftsområde i går kveld. Jeg fikk sammen med en reindriftseier oppleve å se et kadaver – en simle som var tatt av rovdyr. Jeg vil si at jeg skjønner reindriftseierne mer enn noen, og jeg løfter deres utfordringer i hver eneste situasjon. Jeg har ansvaret for beitenæringen og vil løfte dette, og så er det et konstitusjonelt ansvar som ligger hos klima- og miljøministeren. Dette er viktig for å legge til rette for at vi kan ha en levende reindriftsnæring i Norge. Da må vi

klare å løfte reindriftsnæringens utfordring med å ha beiteområder i samme område som det også er rovdyr. Da må vi løfte begge sider av saken. Det har representanten helt rett i.

Siv Mossleth (Sp) [11:47:37]: Når simler kalver og det er bjørn i området, er det som å slippe unger inn i en godtebutikk, sa bjørneforsker Støen. Nå er det bjørn i Byrkje i Børgefjell, og reinen kalver. Det var store bjørneskader på sau i 2018 og 2019 i dette området, og Grane kommune har søkt om fellingstillatelse. Skadepotensialet i kalvingslandet er kjempestort, men Miljødirektoratet avventer.

Og nå kommer jeg til et viktig poeng: Både i mars og april 2015 ga Miljødirektoratet tillatelse til å felle bjørn, og to bjørner ble felt. Spørsmål er veldig viktig når man skal felle bjørn. Når man avventer og snøen forsvinner, blir det veldig vanskelig. Men hvordan kan landbruksministeren tillate at fellingspraksisen er strammet alvorlig inn fra 2015 til i dag, også utenfor bjørnesonen?

Statsråd Olaug Vervik Bollestad [11:48:38]: Som sagt ligger det konstitusjonelle ansvaret for selve fellingen hos klima- og miljøministeren. Mitt ansvar er

å løfte beitenæringen og vise de utfordringene man faktisk har. Da har vi en todelt målsetting. Vi skal ha beiteområder der beitedyrene er prioritert, og vi har rovviltområder der rovviltet er prioritert. Hvilke vurderinger som har blitt annerledes fra 2015 til 2018 og 2019, og hvilket grunnlag Miljødirektoratet har tatt de beslutningene på, må en nesten spørre klima- og miljøministeren om, som har ansvaret for Miljødirektoratet. Jeg vil fra min side løfte saken til enhver tid og etterspørre hvorfor vurderingene er endret, og hvorfor det er sånn at en løfter rovdirene høyere enn beitedyrene når det er konflikt i et område.

Presidenten: Den ordinære spørretimen er dermed over.

Sak nr. 3 [11:49:44]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.50.

